

ELŐFIZETÉS

HELYBEN:
Egy évre 24 korona.
Egy hónapra 2 korona.

VIDÉKEN:
Egy évre 28 korona.
Egy hónapra 2 k. 40 f.

HIRDETÉSEK:
4-basdos petit sor egyszer 20 fill.
minden következőnél 16 fillér.

Nyilttár petit sora 40 fillér.

ARADI KÖZLÖNY

POLITIKAI NAPILAP.

SZERKESZTŐSÉG:

Aradi és csanádi egyesült
vasutak palotájában.
TELEFON-SZÁM: 257

KIADÓHIVATAL:
Aradi Nyomda Részvénytársaság.
József főherceg-ut 22. sz.
TELEFON-SZÁM: 161.

Arad, 1912.

FŐSZERKESZTŐ
STAUBER JÓZSEF

Szerda, október 23.

Mai számunk főbb közleményei:

- A szükmarku városi tanács.
- Ítélet Frank András bűnpörében.
- Bozsevics tábornok hőstette.
- Vége a boltoskisasszony és cigányfiu regényének.
- A hercegnő férje.
- A szegény gróf üzlete.
- A beteg tőzsde.
- Tarkaságok.

Vesztegető társaság.

Arad, október 22.

Arad város legkedvesebb pártfogoltját, a város zsirján kövérre hizó Magyar Aszfaltgyár részvénytársaságát tegnap kiméletlenül, mint mondani szokták: *schwarz auf weis* leleplezték Érsekújvár rendkívüli közgyűlésén. Megállapították róla, hogy *vesztegetett*. Érsekújváron is hasonló eset történt, mint Aradon. Ne tessék félreérteni. Aradon nem volt vesztegetés. Tudniillik Érsekújváron is elhatározták, hogy a külvárosokat is aszfalttal kenik tele. Akár Aradon. Nálunk az a szólás-mondás kering, hogy itt még a tehének is aszfalton legelnek, de oda, ahol eikerühetlenül szükség volna rá, nem jut a Magyar Aszfaltgyár drága kulimászából. Az érsekújvári tanács szerződést kötött a Magyar Aszfaltgyárral, hogy a külsővárosrészeket is ki-aszfaltozzák. De ezt a könnyelmű határozatot megfőlebbezte egy lelkiismeretes polgár és a vármegye közgyűlése megsemmisítette a bőkezű, szinte ajándékozási szer-

ződésnek mondható okiratot. A közönség körében ekkor már mindtöbben beszéltek arról, hogy a várost sulyosan megkárosítja a haszonleső társaság és különösen a legutóbbi szerződés körül sok rendellenesség történt. Steiner Gyula városi tanácsos azonban folyton védelmezte a részvénytársaság érdekeit. Ez még különösebb volt. A mi tisztviselőnknek a város javát kell szolgálni — mondták a kis város polgárai — és nem szabad az aszfaltgyár zsebe fölött őrködnie. Rabár Endre dr. ottani közjegyző adott hangot legelőször annak a gyanúnak, hogy vesztegetés történt. A tegnapi közgyűlésen határozottan rá is nyomták a Magyar Aszfaltgyárra a vesztegetés megszégyenítő bélyegét. A megvesztegetett közgyűlési tag, Tóth József maga ismerte be, hogy a gyár neki ezernyolcszáz koronát adott, hogy vonja vissza azt a főlebbezést, amely a városra oly sulyos terhet jelentő szerződést lehetlenné teszi.

Senki se akar olyasmit állítani, hogy Aradon ez a nagyévtágyu gyár hasonló eszközökkel gyarapítja a maga profitját. Mégis szükségesnek tartjuk, hogy rámutassunk arra a szégyenletes leleplezésre, amely bepillantást enged az általunk évek óta testvéreleg tömött gyár konyhájába és ama katalanokba, amelyekben a nekünk oly drága szurkot kavargatják. A magunk álláspontjának igazolását látjuk ebben a szégyenletes szenzációban. Mi évek óta következetesen hangoztattuk, hogy ez a társaság meg nem érdemelt nagy támogatásban részesül Arad város

polgárságának anyagi rovására. Drágán vállalja a munkákat és gyatra anyagot szállít a fizetségért, úgy, hogy a lakosság pótdóójának jelentékeny része az aszfaltgyár feneketlen pénztárában tűnik el. De ha legalább némi méltányosságot tapasztalnánk a gyár részéről, könnyen megbocsáthatónak tartanók ama balek-szerepet, amelyet Arad magára vállalt a társasággal szemben. Mit láttunk legutóbb is? A gyár munkái tönkre mentek. (Ez az egy könnyen megtörténik). Foltozni kellett. Fölszólította tehát a város, hogy az aszfaltjavító anyagokra tegyen ajánlatot. Azt hiszik válaszolt a társaság erre az átiratra? Mivel csak (!) huszonöt-harmincezer koronás munkálatról lehetett szó, egyszerűen papirkosárba dobta Arad alázatos kérelmét. De néha mégse kerülheti el, hogy foltozó munkálatokat végezzenek nekünk. Na, abban nincs köszönet. Abból az utcából, ahol ez a gyár szurokkal foltoz, kimenekülnek a lakók, ha a fojtogatás veszélyétől megakarják magukat óvni. A nyáron tucatszámra érkeztek hozzánk panaszok levelek, amelyeket az aszfaltfüst préselt ki a békés lakosokból. Amely utcában aszfaltot javítanak, ott nem lehet a lakások ablakait nyitva hagyni, mert a tüdővel együtt a butor is elpusztul. Pedig nem kívánunk lehetlent, amikor azt kértük s kérjük, hogy a külföldön jól bevált modern javító módszert alkalmazza az aszfaltozó-társaság. Ezt azonban nem tudjuk elérni. Persze, mert talán öt garassal megdrágítja a munkát. Kicsi dolog ez, de jellemző.

A baba-klub.

— *Mintha mese volna.* —

Írta: Liptai Imre.

A Palánkaiék kis leányának, Klárinak, volt egy szép francia babája, akit Miminék keresztelt el. Ez a baba egyenest Párisból jött, született francia baba volt és olyan okos és olyan művelt, hogy talán még a kis gazdájánál is többet tudott, úgy, hogy csodájára járt Klári valamennyi barátja.

Először is tudott aludni, tudott járni, tudott ülni; nem is szólva arról, hogy beszélni is tudott és ha meggyomkodták a derekát, egész érthetően mondta: „mama, papa.”

Persze ehhez az előkelőségéhez voltak egyszerű toalettjei, minden alkalomra, még esteyi toalettje is volt. Valóságban olyan volt ilyenkor, mint egy kis hercegnő az udvari bálon.

Erről a kis Mimi hercegnőről fogok elmondani nektek egy mesét, ha szépen idefigyeitek.

Hát amikor Mimi a keleti expresszvonalattal megérkezett és bevonult Klári babaszalónjába, egyszeribe új szokások kaptak lábra a pesti baba-társadalomban. Minden elegáns baba sietett megismerkedni a francia babával, aki elhatározta, hogy megalakítja Pesten az előkelő babahölgyek klubját.

Erre a célra természetesen a Palánkai Klári babaszalónját választották ki, ahol egy szép napon a legelőkelőbb babák, a legszebb és legsikeresebb babahölgyek részvételével megalakult az elegáns babák szalónja...

Még tisztikart is választottak és természetesen a disznóknő Mimi lett, a csodás szépségű és nagy műveltségű francia baba.

A klub hetenkint egyszer, minden szerdán, babaszurt rendezett, amelyre meghívókat bocsátottak szét és képzeltetik, hogy minden számmotvó baba ott volt, aki azt akarta, hogy előkelő babák közé számítsák... A zsuron teát ittak és apró kis szendvicseket ettek, beszélgettek (már ahogy tudtak) nevetgéltek és uzsonna után énekeltek, játszottak, sőt néha táncra is perdültek.

Történt egyszer, amikor borzasztó sokan voltak a baba klubban, úgy, hogy alig lehetett mozogni, a füledt levegőben, a sok selyembe, csipkébe, bársonyba öltött baba között, történt mondom, hogy a klub elnöknője, Mimi hercegnő egy kissé elszédült, a babahölgyek erős parfümjétől és kénytelen volt a szabad levegőre menni. Egy elegáns frakkos férfi baba, aki sokat settenkedett monoklijával és finom mozdulataival Mimi körül és aki öletességéről volt híres a babaszalónban, észrevette Mimi muló rosszullétét és rögtön fölajánlotta, hogy kikiséri az udvarra.

A frakkos babát Gastonnak hívták és nyávogni is tudott, ha föltette a monokliját.

— Hercegnő engedje meg — mondta Gaston — hogy szolgálatára legyek.

— Köszönöm, Gaston, menjünk ki az udvarra, ezek a hölgyek egészen elbódítottak az illatszereikkel.

A klubban csak később vették észre, hogy az elnöknő eltávozott a zsurról és persze rögtön pletykálokodtak, hogy nem az illatszere az oka, hanem Gaston, aki nyávogásával meghódította

Mimi hercegnőt. Mialatt azonban a babaszur hölgyei minden rosszat elmondtak Mimi feltűnő viselkedéséről, az udvarban igen különös dolog történt.

Amidőn ugyanis Mimi Gaston karján sétálgatott, a poroló álvány mellett, egy kis szemétrakás közelében, a hercegnő megpillantott egy szurtos kis babát. Azon bizony nem volt selyemruha, nem volt a lábán aranytopán, de még csak egy jóra való kartonruha se volt rajta. Csak egy kis rongy, amit igazán nem lehetett toalettnek nevezni. Meztelen lábai egész vörösek voltak, arcán ríktó piros folt, látszott, hogy a pudert hirtől sem ismeri.

Nem volt szép frizurája sem, csak egy vakarcsban lógott le a fejről lenyűnő haja. Gaston idősegen tette fel a monokliját és nyafogott. Mimi pedig finnyásan hátralépre, azt mondta:

— Ó!...Ó!...

És tanácstalanul nézett Gastonra.

— Mi ez? — kérdezte Mimi frakkos kis-rőjéttől.

Mire Gaston, aki — mint mondtam — híres volt találó megjegyzéseiről, kihuzva mausettáját, kicsinylő mozdulattal tett és előkelő, nyagle orrhangján, azt mondta:

E...e...Piszok!

A hercegnő már ijedten vissza akart fordulni, amikor a vöröslábu, rongyos kis jószág megszólalt:

— Én nem vagyok piszok... én baba vagyok.

Mimi Gastonhoz fordult és csodálkozva kérdezte:

És ennyi indolencia, ennyi üzleti lelketlenség és tudatos tapintatlanság, ilyen fölháborító packázás után joggal kérhető a súlyosan megadóztatott közönség: honnét vesz ez a társaság oly határtalan önbizalmat, amelylyel egy nagy város lakosságát ilyen biztosra — vagy stilszerűen, jassz nyelven: *tutira* — veszi? Kiben bizik a Magyar Aszfalt, hogy minden ildomosságot fölruháva bánik el Araddal? Abban hisz talán, hogy valami kőbe vésett törvény parancsa készíti a várost e társasággal való együttműködésre? Ki diktálja azt nekünk, hogy beláthatlan időnkig tápláljuk ezt az érdektársaságot? Abban reménykedik talán, hogy mert magyar — nem vehetjük le róla áldó kezünket. De nem lehet hazafias gazdasági politika ott, ahol azt a kérdést kell fölvetni: egy nagy város polgársága nyögjön-e a terhek alatt, vagy pedig a magyar aszfaltgyár haszna legyen kisebb? Nem csodálunk, ha valaki azt a kérdést vetné föl: talán titkos támogatóiban bizik ez a gyár?

Hogy eme részvénytársaság kínos ügyeit rejtegető asztalfiókot most újból nyitogatjuk, annak különös aktualitást ad Arad város holnapi közgyűlése. Ismét aszfaltozunk. Soron kívül. Késedelem nélkül. A közlekedési bizottság a múlt héten elhatározta, hogy a Varjassy Lajos-utcat kiaszfaltozzuk. Vagy száz-százhuszezer koronácskáról lesz szó. De honnét veszünk rá pénzt, amikor azok a szivtelen bankok nem adnak. A bizottságban valaki azt indítványozta, hogy kérjük meg a Magyar Aszfaltgyárat: (persze hogy a Magyar Aszfaltgyárat) aszfaltozza ki az utcát hitelbe. Az aszfaltozási költség után a város majd öt percent kamatot fizet. Ezt a bizottság elvetette. És kimondta, hogy felszólítja a papa kedvencét — a Magyar Aszfaltgyárat — aszfaltozza ki a Varjassy Lajos-utcat *hitelben, de kamat nélkül*. Elhatározta tehát a bizottság, hogy ezt fogja javasolni a szerdai közgyűlésnek. Tisztelt városatyák! Tessék holnap jól figyelni a közgyűlésen. A közlekedési bizottság javaslatát ugyanis az

öt percent kedvezmény meghagyásával terjesztik be. Hogy kinek a memóriája volt ilyen drágán rossz, nem tudjuk. De így nem is szabad csodálkozni, ha a Magyar Aszfaltgyár a szemükbe nevet.

A szükmarku városi tanács.

— Közgyűlés előtt. —

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, október 22.

Régóta nem látták egymást a városatyák. Szeptember elején volt rendes közgyűlése a városnak és azóta pihentetni kellett a közügyekért hevülő buzgalmukat. Közbe esett a rossz szüret, a savanyu must és ezuttal valószínűleg nyomott hangulatban, rossz kedvvel vonulnak fel a közgyűlési terembe, hogy pótolják az elmulasztottakat. A reájuk váró feladat sem sokkal élvezetesebb, mint az idejükhöz. Külön cukrozási engedélyt kell kérni, hogy aztán igen nagy jóakarattal élvezetesnek legyen mondható.

A tanács Urbán Iván főispán elnöklésével tartott ülésében ma készítette elő a holnapi közgyűlést, mely igen szomorú aktussal kezdődik. Nesnera Aladár elhalálását fogja bejelenteni a főispán és a polgármester előterjesztést tesz, hogy a kiváló ember helyére november 17-ikén választasson képviselőt a törvényhatóság a II. kerületben. Választási elnökül Reicher Károly városi főügyész, helyettesül Koszka Emil bizottsági tagot ajánlja a polgármester, míg jegyzőül Zubor Andor tb. főjegyzőt küldik ki.

A tárgysorozat többi hatvan tárgyához a tanács olyan javaslatokat terjeszt be, amelyek — egy-kettő kivételével — valószínűleg a közgyűlés megegyezésével találkoznak.

A közönség körében — mint emlékeztet — a városi árvaház sorsa keltett nagyobb nyugtalan-ságot, amit azonban az intézmény igazgató-választmányának az a határozata, hogy az árvaház fentartását és benépesítését, de praktikus reformját mondotta ki szűkségesnek, lecsillapított. A tanács, ámbár ez a határozat nem keltett előtte osztatlan tetszést, azt javasolja, hogy fogadja el a közgyűlés a választmány propositióit és az árvák

élelmezését egy évi próbaidőre adja vállalatba, az oda beköltözött fogyasztási hivatal kilakoltatásáról pedig határozzon majd az új szabályrendelet elkészülte után.

Ezzel a megoldással megelégszik majd a törvényhatóság is, melynek azonban sport-barát tagjait bizonyára meglepi, hogy a tanács az Aradi Atletikai Klub régóta húzódo telek ügyét azzal oldja meg, hogy nem ad telket az ó-temetőben az új sporttelep céljaira. Azonban nem azért, mintha nem akarná az egyesület sporttörekvéseit pártolni, hanem, mert az új közokmány ügye most már Urbán Iván főispán meleg ügyeszeretete és elismerésre méltó fáradozása folytán, a megoldás felé közeledik és más helyet a kórház részére a tanács kijelölni nem tud, mint az ó-temetőt, melyből ily módon véleménye szerint egy talpalatnyit sem engedhet át más célokra. Ha a közgyűlés is így dönt, akkor bizonyára megtalálja módját annak is, hogy az AAK. rövidesen megfelelő sporttelephez jusson.

A tanács ezuttal nincs adakozó kedvében. Megmutatja ezt a családi-pótlék kérdésénél is. Amatiztisviselők családi pótlékát, akiknek ezt a városi törvény biztosítja, kiutalványozásra javasolja. Ez körülbelül tizennyolcezer korona és az államsegély fedezi. De pótlékot kérnek a szolgák, a rendőrök és egyéb alkalmazottak is, sőt a X. és XI. fizetési osztályba sorozott tisztviselők a városi pótléknak családi pótlékká való átváltoztatását kérik, ami által kétszáz korona több jövedelemhez jutnának. Ez utóbbit, mert törvényellenes utasítja el a tanács, az előbbi kérelem teljesítését pedig azért tagadja meg, mert a miniszter majd rendelettel igazítja el a dolgokat, amelyek a törvényben ezideig szabályozva nincsenek. Ugyancsak elutasítja Molnár Mihály rendőrfőmester és Rác István fogdafelügyelő kérelmét is, akik külön működési pótlékot kérnek.

A külvárosok utcarendezése ma ismét meleg pártfogásban részesült és amint ezt már többször megírtuk, a Varjassy Lajos-utca aszfaltozása és az Illés utca burkolása során kívül fog megtörténni. Hogy ezt a tanács biztosítsa, a közlekedési bizottság határozatától eltérőleg azt javasolja, hogy az esetleges vállalkozóknak ötszázalékos kamatot is fizessen a város, míg pénzhez jut. A közlekedési bizottság a leghatározottabban ellenezte a kamatfizetést és a közgyűlésnek is erre az állapontra kell helyezkednie, mert nem az a kötelessége, hogy az aszfalttársaságokat tönkje. Értethetetlen különben, hogy miként került a közlekedési bizottság jegyzőkönyvébe a kamatfizetés megajánlása, mikor a határozatot enélkül hozták meg?

Az aszfalttársaság különben ismét igen jó úzlethez jut. Az aszfalt fenntartásáért a jövőben 40 és 50 fillér négyzetméterenkénti ár megadását javasolja a tanács azzal a kikötéssel, hogy az autobuszok bárhol járhatnak. A nagyhatalmu társaság ugyanis azt a feltételt diktálta, hogy a város gépkocsiai csak a főuton járhatnak, különben megdrágítja az ut fenntartását.

A Dobó utca megnyitása kérdésessé vált. Az ottani telektulajdonosok a már régebben megígért telek átengedést megtagadják, illetve rendkívül magas árakat kérnek. A Cukor László-féle telek bisajátítása megtörtént és a tanács javasolja, hogy a város adjon negyven koronát egy négszögölért.

Teleki Tibor gróf pilóta iskolája is azon az uton van, hogy minden modernsége ellenére jellegzetes aradi ügygyé fejlődjék. A gróf kapott egy telket, melyről utólag tűnik ki, hogy használhatatlan, mert azon katonák parancsolnak és olyan feltételeket szabnak a használatáért, hogy azok teljesíthetetlenek. Tehát kér egy másik telket, a családi erdő alatt az előbbi telek mellett. A tanács a megadást javasolja. Ez ugyan még nem jelent pilóta-iskolát, mert ismét a katonaság bele-

— Baba?

Gaston föltette a monokliját és zavartan nyárogott.

— Igenis, baba vagyok! — ismételte a kis rongyos jószág, — a házmesterék babája vagyok.

— Menjük hercegnő — szölt Gaston — és fölháborodva mozgatta a fejét.

De a hercegnő lassan fölemelte a lorgnettjét és érdeklődve nézte a szurtos kis babát.

— Hogy hívnak?

— Panni!

A hercegnő ismét Gastonhoz fordult:

— Panni? . . . Mi az?

Gaston kihuzta a manzsettáját és azt mondta fölényes mozdulattal:

— E . . . e . . . paraszt!

Erre már Panni is fölpatant.

— Mit akartok itt? Mit kerestek itt? Miért jöttök ide engem bántani? Nem vagyok én paraszt, nem vagyok én piszok, baba vagyok, olyan vagyok mint ti, ha nincs is szép rubám.

Gaston el akarta hallgattatni és erőlyesen rászölt:

— Hogy mered magad a hercegnőhöz hasonlítani, aki Párisból való?

— Hát aztán? — felelte Panni — én pedig a bazárból való vagyok. Párisban talán nem kőből csinálják a babát? A hercegnőnek is kőc van a gyomrában. A hercegnőnek is fűrészpör van az ereiben! Az talán kék fűrészpör?

Gaston föl volt háborodva. A monokliját hol fölcsapta, hol leejtette, még soha úgy nem nyárogott, mint most megbotránkozásában és azt mondta:

— E . . . e . . . disznó.

De a hercegnő leintette Gastont.

— Hagyja csak, kedves barátom, ennek a leányzónak igaza van. Hagyja csak beszélni.

— Persze, hogy igazam van — mondta Panni — mért simfelnék rám, mert én szegény vagyok? Mert nincs selyemruhám? . . . Jobb volna, ha az a sok puccos baba ott benn a zsuron arra gondolna, hogy nekünk, szegény kőbabáknak is legyen mit fölvenni. Persze, az nem jut eszükkel Minek akkor a baba klub? Minek akkor a sok gyűlés? . . .

— Igazad van Panni — mondta Mimi részvétellel — igazad van, nekünk, előkelő babáknak, akik tehetjük, a babazsuron, magam foglak ajánlani tagnak és meglásd, ezután ti sem fogtok itt dideregni az udvaron. Gyere velem!

Panni nagyot bámult, álmában sem mert erre gondolni és tétovázva közeledett a hercegnő felé. Mimi pedig odaszölt Gastonhoz:

— Gaston, nyujtsa karját Panni kisaszszonynak!

Gaston nagyot nézett, de engedelmeskedett. Csak kihuzta a mansettáját és annyit mondott:

— E . . . e . . . botrány.

És így mentek föl a babaklubba, ahol a hercegnő bemutatta Pannit és tüzes beszédet mondott a klub jövő feladatáról. A babazsur hölgyei lelkesen éljeneztek és rögtön gyűjtést indítottak a kőbabák fölsegelezésére. És Pannit a jótékony-sági ügyosztály titkárnak választották meg. Panni ma már egyszerű, de elegáns toaletben jár és a babazsur hölgyei már arról pletykálnak, hogy Gaston, Panni körül legyeskedik. Hallották is egyszer, mikor Gaston azt sugta a kis babatitkár fölébe.

— E . . . e . . . eukor!

egyezését kell kérni, de addigra ez is meg lesz, mikorra az építéshez szükséges tőke együtt lesz.

A gyorsáru vasuti raktár építéséhez a nagyváradi utból két méter széles sávot enged át a tanács. — A Corso és Luxus autóvállalatok azt kérik, hogy a város szaporítsa az auto-bérkocsik számát és adjon nekik engedélyt a bérfuvarozásra. Minthogy a nemrég módosított szabályrendeletet még a miniszter nem hagyta jóvá, a tanács most nem tartja időszerűnek a kérdés megoldását. — *Sauer Lajosnak* azt a kérését, hogy az Ujtelepen gyógyszerért állíthasson, a tanács nem pártolja.

Bozsevics tábornok hőstette.

(Öngyilkosság a király szemeláttára. — Mese a keleti harcterről.)

Távirati tudósítás.

Cetinje, október 22.

Cetinjei távirat már hírül adta, hogy *Bozsevics* tábornok, a montenegrói első hadosztály parancsnoka agyonlőtte magát, mert a király megdorgálta. Erről most a következő érdekes részleteket közlik:

Bozsevics tábornok az első montenegrói hadosztálynak volt a parancsnoka. A hadvezetőségtől azt az utasítást kapta, hogy hadosztályával nyomuljon előre és elfoglalva Beránát, haladjon tovább a szandzsákban mindaddig, míg az egyesülést a szerb sereggel megtalálhatja. A tábornok a parancs szerint nyomban előretolta hadosztályát a török határon és amíg egyik szárnya támadást intézett Berána ellen, másik szárnya kisebb csapatokra oszolva kezdett leereszkedni a Sumicavölgyön át, hogy benyomuljon a szandzsákba. Itt azonban figyelmen kívül hagyott egy török erődítményt, mely kedvező fekvésénél fogva csekély számú őrségével is igen veszedelmessé válhatott. És ez nyomban be is igazolódott. A török őrség pompásan fedett állásából rémes pusztítást vitt végbe a leereszkedő montenegrói csapatokban, úgy, hogy azok kénytelenek voltak tekintélyes veszteség hátrahagyásával visszahuzódni és elsősorban az erődítmény ellen kezdeni meg az operálást. Montenegrónak a hadüzenet óta ez volt az első vesztesége számos halottal és sebesülttel.

Az esetet nyomban jelentették a főhadiszállásra: Podgoricába. *Nikita király éktelen haragra lobbant* a tábornok könnyelműségeért. Tüstént maga elé rendelte. Másnap délelőtt érkezett meg Bozsevics tábornok a főhadiszállásra, amikor a király tábornokára élén épen szemlét tartott azokon a csapatokon, amelyek indulóban voltak Skutari ellen. A király azonnal maga elé rendelte a tábornokot. Ott a vezérkar előtt vonta felelősségre. Bozsevics tábornok mereven szalutálva állott meg a király előtt. *Nikita szikrázó szemmel, a haragtól kipirult arccal fordult hozzá:*

— Bozsevics tábornok! *Te szegényt hoztál a hadseregemre! Mivel mented ezt?*

— *Ezzel felség!* — válaszolta érces hangon a tábornok.

És előrántva revolverét homlokába lőtt. A másik pillanatban a tábornok véresen, átlőtt haláltevével élettelenül zuhant alá. A király és vezérkara megdöbbenve nézték a váratlan jelenetet. Elsőnek maga a király tért magához megilletődéséből és odalépve a tábornok holttestéhez, lehajolt hozzá és homlokra csókolta. A tiszték szemébe könny szökött. Majd feléjük fordult a király:

— *Uraim ez vitéz katona volt. Kár érte, még jóvá tehetné volna hibáját.* Bozsevics tábornok Isten veled!

Ezzel elfordult a király, hogy megindulását leleplezze és eltávozott a gyászos végű szemléről. A tábornok holttestét beszállították Podgoricába és fényes katonapompával kísérték utolsó útjára.

Ítélet

Frank András bűnpörében.

— Védő és tömeggondnok összetűzése. —

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, október 21.

Az aradi büntetőtörvényszék ma délben hirdette ki az ítéletet *Frank L. András* volt aradi nagykereskedő és társai bűnpörében. Ma reggel kilenc órakor a pörbeszédék kezdődtek meg. *Ficker József* kir. ügyész vádbeszédében eljött a vádat *Schmelzer Simon*, *Schmelzer József*, *Frank Pál* és *Kompasz Julia* ellen, akiket *Krenner Zoltán* dr. ügyvéd védett és *ösv. Lukács György* né ellen, mert a bizonyítási eljárás során ellenük súlyos bizonyítékok nem merültek fel; ellenben fentartotta vádját *Frank L. András*, *Schmelzer Vilmos*, *Rusz József* és *Kompasz Janka* ellen. Azután az ügyvédek mondták el védőbeszédüket. A csődtömeg képviselőiben megjelenő *Rosenberg Miksa* dr. átvette a vád képviselőit *ösv. Lukács György* né ellen.

Az özvegyet képviselő *Nagy Sándor* dr. ügyvéd ezért megleckeztetette a csődtömeggondnokot. *Nagy Sándor* ugyanis védőbeszédében a többek között ezeket mondtotta:

— A csődtömeggondnok urak vádatvételét a tekintetes törvényszék ne vegye komolyan, mert ennek a vádnak nincs semmi komoly alapja. A tömeggondnok urak csak az a célja, hogy özvegy *Lukács György* nének mintegy kétszáz ezer korona értékű vagyonát is beleolvassza a csődtömegbe.

A csődtömeggondnok nyomban válaszolt *Nagy Sándor* csipős kijelentésére és hivatkozott arra, hogy ő korrektül képviselte a hitelezők érdekeit, úgy, hogy az elsőrangu követeléseket már egészen kifizették, a második osztályú követelésekre pedig tizenkét százalékot fizetett már eddig is a csődtömeg.

Azután a törvényszék kihirdette ítéletét. *Frank L. András* csalárd bukásban és csalásban mondták ki bűnösnek és ezért két évi börtönre, *Schmelzer Vilmost* egy évi börtönre, *Rusz Józsefet* nyolc hónapi börtönre ítélték el, mint bűntársakat, *Kompasz Jankát* pedig vétségben mondták ki vétkesnek és tizenöt napi fogházra ítélték, amelyet három évre felfüggesztenek, özvegy *Lukácsné* is fölmentette a törvényszék, elutasítva *Rosenberg dr.* vádemelését.

A vizsgálati fogságból *Frank* büntetésébe négy hónapot, *Schmelzer* és *Rusz* büntetésébe pedig nyolc-nyolc hónapot számítanak be. A védők és az ügyész fellebbeztek. A vádlottak valamennyien szabadlábon maradnak.

VÁROS ÉS MEGYE.

Folytatólagos sorrendje az Arad sz. kir. város törvényhatósági bizottsága által 1912. évi október hó 23-án d. u. 4 órakor tartandó rendes havi közgyűlésben tárgyalás alá kerülő ügydaraboknak. 43. A csanádi püspök átirata *Almásy Pál* gáji róm. kath. kántornak állásától való elmozdítása tárgyában. 50. *Hoffmann János* segédtsit kérelme rendkívüli fizetési előleg engedélyezése tárgyában. 51. Az egészségügyi bizottság jelentése *Schauer Lajos* gyógyszerésznek a 12-ik gyógyszerért felállítására iránti kérvénye tárgyában. 52. A városi tisztviselők kérvénye családi pótlék megállapítása, illetve a családi pótlék megállapításánál a városi fizetést kiegészítő pótlék figyelmen kívül hagyása végett. 53. Polgármester előterjesztése az üresedésben lévő törvényhatósági tag helyének betöltése tárgyában. 54. Nyugdíjbizottságnak előterjesztése *Körösy Sándor* csővezető tüzoltónak nyugdíjüdvényozása iránti kérvénye tárgyában. 55. U. annak előterjesztése *Körösy Sándor* csővezetőnek kegydíj utalványozása iránti kérvénye tárgyában. — 56. U. az előterjesztése *Juhász Gábor* rendőrtüzesnek nyugdíjaztatása iránt. 57. Az árvaház igazgatóválasztmányának jelentése az árvaház gazdaságosabb vezetése tárgyában. 58. A gazdasági szék beterjeszti a hivatalszolgák ruha szükségletének szállítása iránt megtartott árlejtés jegyzőkönyvét. 59. U. annak előterjesztése a

mezőgazdasági munkaházak építése tárgyában. 60. *Teleky Tibor* gróf kérelme az aviatika céljaira újabb terület átengedése iránt. 61. A tanács előterjesztése a Dobó-utca folytatólagos megnyitására a *Czukur László* és az aradi polgári jótékony egyesület tulajdonát képező *Nádor-utcai* telekből kisajátítani szükséges terület kisajátítási árának megállapítása tárgyában.

A gazdasági munkaházak építése. Az Arad város támogatásával létesítendő mezőgazdasági munkaházak építésére beérkezett tizennyolc ajánlatot ma vizsgálta felül a gazdasági széknek ajánlattevő albizottsága, mely *Löcs Rezső* gazdasági tanácsnok elnöklésével tartotta ülését. A közszállítási szabályrendelet értelmében a bizottság ülése zárt és az eredményt is zárt borítékban juttatja el az illetékes helyre és ezért nem adtak felvilágosítást a sajtónak arról, hogy a bizottság mely vállalkozókat hozza javaslatba a tanácsnak illetve a közgyűlésnek. Értesülésünk szerint a bizottság hosszú vita után úgy döntött, hogy az összes száztíz ház építését vállaló ajánlattevőket mellőzte és azt javasolja, kisebb csoportokban juttassa a munkát a város aradi kisiparosoknak. Husz házat kapna *Bayer és Román* 2490 kor. 80 fillér, husz házat *Vandracsek Ignác* 2499 korona, hatvan házat *Gábor András* és társa 2412 korona 61 fillér egységárért. A bizottsági ülésen értesülésünk szerint igen súlyos érvek hangzottak el, amelyek arról akarták meggyőzni a bizottság tagjait, hogy a munkaházak építését megdrágítják olyan felesleges kiadásokkal, melyek elkerülhetők lennének. Kerítésre, kútra és illemhelyekre körülbelül hatvanezer koronát fordítanak. Jellemzésül említjük meg, hogy egy 2400 koronába kerülő háznál az illemhely 450 koronába kerül.

Felemelte a tábla

az oregoni tanár büntetését.

— Hat hónap helyett két évi börtön. —

Saját tudósítónk telefonjeleintése.

Budapest, október

A budapesti büntető-törvényszék kivándorlásra való csábítás miatt hat hónapi börtönre ítélte volt *Bolgár Lessing* Lajost, akinek ügyével akkoriban bőven foglalkoztunk. Büntetésébe a kiallott vizsgálati fogságból három hónapot beszámítottak. A királyi ügyészség és a vádlott fellebbezésével ma foglalkozott a királyi tábla első büntetőtanácsa.

Eördögh András előadó bíró részletesen ismertette a pör anyagát. Majd felolvasásra került a vádlott magyar és angol nyelvű levelezése. Egyik levélből, melyet a házkutatás alkalmával koboztak el, kiderült, hogy *Bolgár-Lessing*, még Amerikában léte alkalmával följajánlotta Oregon államának, hogy a kivándorlást keletről nyugatra fogja irányítani, s megfelelő tenyeres-talpas anyagot szállít. Egy másik levél a *Hétfő* című lap szerkesztőjének, *Elek Hugó* ügyvédnek az írása volt, melyben a hajós társaságnak szintén följajánlja szolgálatait.

A tárgyalás során a vádlott nagy bőbeszédűséggel védekezett a hazafiatlanság gyanúja ellen. Kérte, hogy a bíróság hallgassa ki *Jeszenszky Sándort*, a miniszterelnökség államtitkárát, aki előtt, megérkezése után rögtön elmondta hazafias aggodalmait s kikérte engedelmét, hogy felolvasásokat tarthasson, hogy a magyar népet vissza-riassza a kivándorlástól s rámutathasson mindama veszedelemre, amely rájuk az Egyesült-Államok nyugati provinciáiban vár.

Magyar István dr. főügyész helyettes a bizonyítás befejezése után oly büntetés kiszabását kérte, hogy a vádlottnak, mint esetleges követőinek egyszermindenkorra elmenjen a kedve, hogy magukat a kivándorlásra való csábításra adják.

A királyi tábla helyt adott a közvádló kérelmének s a törvényszék ítéletét megsemmisítve,

vádoltat nem kivándorlásra való csábítás kísérletében, hanem befejezésében mondotta ki bűnösnek s ez alapon büntetését két esztendői börtönre emelte föl.

Védője és a vádlott, aki már három nap mulva szabadult volna, semmisségi panaszt jelentettek be.

A királyi tábla elutasította a védőnek azt a kérelmét, hogy védettjét szabadlábra helyezze. Megokolásában kimondotta, hogy a fogvatartás most, hogy a büntetést fölemelték, még jobban szükséges, mint annak előtte volt.

A királyi tábla végül elrendelte, hogy az iratokat tegyék át az ügyvédi kamarához, Elek Hugó dr. felettes hatóságához, aki ellen el kell járni a kamarának.

Török győzelmek.

(A bolgár hadsereg Drinápoly előtt. — Sok ezer halott a két csatatéren. — Kirkkilissze ostroma. —

Saját tudósítónktól.

Arad, október 22.

A nagy balkáni háboru négy harcterén az újabb hírekől így lehet megalkotni a szemközt álló és harcoló seregek helyzetének képét:

A montenegrói csatatéren a montenegrói középső hadsereg támadása eddig ismeretlen okból megakadt. Annál feltűnőbb ez a tény, mert montenegrói hírek szerint a sereg másik része bevette Plavat és Guzinjét. Nagyon kétségesnek látszik ennek a sikernek a híre, valamint az a hír is, hogy az ipeki uton erős török csapatok felett arattak győzelmet a montenegróiak. Ha ezek a hírek igazak lennének: a középső hadsereg előrenyomulása tovább is folya.

Hogy még sem így történt, abból viszont arra lehet következtetni, hogy Esszad pasa a török csapatokkal részint a Tarabost ostromló montenegróiak ellen, részint Nauhelnél a podgoricai sereg ellen olyan hatásosan nyomult előre, hogy a montenegróiak kénytelenek máshol foglalkoztatott csapataikat lassan összevonni a veszélyeztetett helyeken. A folytonos montenegrói győzelmi hírekkel ellentétben úgy Tarabosnál, mint a Skutari-Podgorica közti utvonalon nem a legrőzsásabban áll a montenegróiak ügye.

A novibazári szandzsákban Berána és Bjelopolja montenegrói kézbe kerülése után már legközelebb várható a szerb és montenegrói csapatok egyesülése. A szerbek Novavarosnál és Raskánál jutottak be a szandzsákba és valószínűleg könnyű szerrel elfoglalják Novibazárt is, amelynek török helyőrsége számot nem is tevően gyöngé. Innen a szandzsák belső vidékei felé várható az előrenyomulás előreláthatóan minden erősebb török ellentállás nélkül.

Számottevő török sereg csak jóval délibb irányban Üszkübnél van. Ez a vardar hadsereg főerejével az üszküb-kumanova-köprülői vonalra támaszkodik, de egyik szárnyával Prisztinát is védi és a szerb bolgár seregek támadásának elfogatására áll készen. Kursumlje felől Prisztina irányában a nyugati szerb hadoszlop vonul, amely mintegy 30.000 főnyi csapatokból áll. Feladata az, hogy Prisztinát elfoglalja és az ott levő török csapatokat délre szorítsa. Helyzete nem lesz könnyű, sőt az összeütközésből esetleg a törökök kerülhetnek ki győzelmesen. Ez az eshetőség azonban megszűnik akkor, ha közben a szandzsákban egyesült szerb és montenegrói csapatok Mitrovicán keresztül a támadó szerb hadoszlop támogatására jöhetnek. A szerb vezérkar ezenkívül az északi montenegrói hadsereg támogatására is számít, amelynek Ipeken és Djakován kell idejutnia, de mai helyzete szerint aligha teheti meg ezt az utat.

A szerb főhaderő a Morava völgyén Kumanovo felé vonul a vranjai főhadiszállásról. Ez a

sereg 60.000 emberből áll. Előhada Bujanovicinél, Rujannál, Planinánál harcol, tehát alig van harminc kilométernyire Kumanovótól. Egyidejűleg a küszteni uton az egyesült szerb-bolgár hadsereg vonul fel Kumanovo felé. Ez a sereg is a török földön: Egripalankánál jár és egyik oldal-szárnyával a törökök Struma folyómenti seregét akarja elvágni a Vardar-folyóról elnevezett Vardar-seregtől. Ennek a hadműveletnek a sikere lényegesen megkönyitené a szövetségesek helyzetét a kumanovói ütközetben. Egyelőre azonban még Stip en keresztül erős kontaktus van a két török sereg között.

A Harvanli-Adrianápolyi vonalon és ettől keletre a kétszáz ezer főnyi bolgár főhaderő époly erős török sereggel áll szemközt. A török határőr csapatok a bolgárok elől az egész vonalon visszavonultak és Ferdinád király seregei egyaránt erős fronttal vonulnak Drinápoly és Kirkkilissze ellen. Ez utóbbi ellenőrizhetetlen hírek szerint már bolgár kézbe is került, vagy legalább is erős támadásnak van kitéve.

Görögország ellen még idáig nem vonultatott föl a török vezérkar erősebb sereget, de viszont a görögök sem jutottak jelentősebben előre két irányu, Üszküb és Szaloniki felé vezető utjukban.

Legteljesebb sikerrel operált a török flotta a Fekete tengeren: Várnát, Kavornát, a Várna melletti Euxinogradot bombázták és ha Várna mellett csakugyan török csapatokat szállítottak partra, akkor a Kirkkilissze ellen operáló bolgár csapatokat hátulról megtámadás veszélye fenyegeti.

Ma a következő táviratokat kaptuk:

A Balkán seregek sztratégiája.

— A török vezérkar hadműveleti terve. —

A Balkán-szövetség seregei már oly határozott formációban vonultak fel a török határ szélére, hogy a törökre támadó seregek végső célját, haditerük célpontját teljes biztonsággal meg lehet állapítani. A szövetséges csapatok előrenyomulásában az elővéd a legtöbb helyen már át is lépte a török határt. Tudni kell ugyanis, hogy a harcsteren felvonuló seregek élén az elővéd, az előhad jár, amelynek az a feladata, hogy a kilométerekkel mögötte haladó derékhad számára biztosítsa, ha kell, el is foglalja az utakat a kedvező pozíciókat és biztosítsa a derékhad zavartalan kifejlődését. A derékhad és az elővéd között mindig tekintélyes távolság van. Mialatt például a bolgár hadsereg elővédjé Mustafa-pasát elfoglalta, addig a derékhad Kurtkijóban és Haskijóban Starazagora alatt tartott. Épigy történt a szerb határon, ahol az elővéd ristováci csatározásai alatt a főhad még Leskovac és Vranja között járt. Mindazok a harcok tehát, amelyek idáig Vranja és Üszküb közt szerbek és törökök, Mustafa-pasa és Kirk-kilissze táján bolgárok és törökök között történtek, csak az elővédhez tartozó csapatok összeütközései voltak.

Hogy a törökök nem léptek fel erélyesebben ezeken a harctereken, annak is meg van az oka: a török derékhad felvonulása se a trábiai, se a macedóniai harcmezőkön nem fejeződött még teljesen be. A bolgár főhaderő ellen a törökök három oszlopban állították fel hadseregüket. Egyik hadoszlop Drinápolynál áll, a másik Kirk-kilisszénél, de a főhadsereg hátrább a Marica partján levő Dimolika és Lülle-borgasz között fejlődött ki széles vonalban a konstantinápolyi ut biztosítására. A török hadsereg formációja ilyenformán háromszög-alaku és a háromszög két bázis-pontja Drinápoly és Kirk-kilissze. Erre a formációra azért volt szükség, mert még a mai napig sem lehet biztosan tudni, hogy a bolgár hadsereg zömével Drinápolyra, vagy Kirk kilisszére akarja-e vetni magát. Az pedig egyenesen célja, a török főhadvezetőségnek, hogy a bolgár sereget becsalja török területre. Ha ugyanis a törökök Mustafa pasánál

támadást kíséreltek volna meg a bolgár föld ellen, akkor előrenyomulásukkal a Marica-partján szabad utat engedtek volna egy henyomuló bolgár seregnek. Így ellenben Drinápolynál feltétlenül nagyobb bolgár sereget fognak lekötöni és az erődítésekkel, ágyakkal, gépfegyverekkel védett városnál vesződő bolgárok lehetővé teszik, hogy a török hadsereg derékhada takarékoskodjon erőivel. A dimatika-lülleburgaszi török főhadsereg egyelőre teljesen várakozó álláspontot foglal el. A bolgároknak Mustafa-pasán át vehemens gyorsasággal Drinápoly ellen nyomulásából ugyanis arra következtetnek, hogy ez csak csalótámadás, mellyel a bolgár főhadnak Kirk kilissze elleni szándékait akarják leplezni.

Ugyanilyen várakozással teli a helyzet a macedón harcterén. Az eddigi csatározásokban a török előőrsök már keményen ellentálltak a szerb és bolgár csapatoknak, amelyek Vranjából, illetve Kuszteniől egyidejűleg nyomulnak elő, hogy utat nyissanak a két főseregnek Kumanovo felé, ahol a szerb bolgár haditerv szerint a szövetségesek egyesülnének és Üszküb megvédelmére vonulnának. Az üszkübi török vardar-hadsereg olyképen készül felvenni a harcot, hogy Kumanovonál erősebb frontjával a bolgárok, a gyengébbel a szerbek ellen fordulva megakadályozza a két sereg egyesülését.

Török-bolgár harcok.

— Kirk kilissze elfoglalása? —

Szófia: Biztos értesülés szerint tegnap és ma Kirk-kilissze erődítései előtt, — melyek elfoglalása megnyitja az utat Konstantinápoly felé — a török főhaderővel a bolgárok erős harcokat folytattak, melyek befejezéséről eddig nincs hír.

London, október 22. A mai napnak legfontosabb híre Kirk-kilissze állítólagos bevétel. A Daily Telegraph tudósítója jelentő Szófiából:

Nyomban Kirk-kilissze elfoglalása után erős bolgár csapat elvágta az összeköttetéseket Kirk-kilissze és Drinápoly között, aminek az lett a következménye, hogy Drinápoly és Konstantinápoly között is minden összeköttetés megszakadt. A bolgárok hirtelenül és rendkívül gonosz előkészületek után fogtak hozzá a támadáshoz. Huszezer (?) törököt fogtak el és rendkívül sok eleség és hadiszer esett a kezükbe, amely elég arra, hogy egy egész hadtestet egy hónapra ellássanak. Drinápolytól északra már egész sor erőd a bolgárok kezébe esett. A török csapatszállítások megakadtak s valamennyit visszafelé kellett irányítani. Az egész török hadsereg be van zárva Drinápolyba. Ez a hadsereg sokkal kisebb, mint eleinte hitték és csak kevés napi, sőt csak néhány napi ostromot tud kiállni. A Struma völgyből jelentik, hogy a Szaloniki felé vivő ut el van vágva.

A tudósító megjegyzi, hogy mindezeket a híreket hivatalosan még nem erősítették meg.

Szófia, október 22. Kirk kilissze körül a küzdelem mindkét részről nagyon elkeseredett és két nap óta szakadatlanul tart. A török hadállások jó fedezetet adnak és ez a magyarázata annak, hogy a bolgárok részéről eddig körülbelül kétezer ember esett el és a sebesültek száma kétszer annyi.

Szófia, október 22. Még tart az ütközet Kirk-kilisszénél. A bolgár hadsereg háromszor is áttörte a török védelmi vonalat, több ágyút zsákmányoltak, de a háboru eldöntetlen maradt.

Szófia, október 22. Kovacev tábornok alatt harcoló hadoszlop Tamrusz bevétel után súlyos harcot vívott a lakossággal. A harcban senkinek sem adtak kegyelmet. A mohamedán és keresztény falvak teljesen leégették. Ezeröttszáz bolgár katona tizenkét ágyuval guerilla háborút visel kétezer török katona és a lakosság ellen. Török tüzérek egy bolgár csapatot majdnem teljesen meg-

semmisítették. Török foglyokat a határ felé vivő uton szállítottak, de parasztok megtámadták a bolgárokat és kiszabadították a foglyokat.

Szofia, október 22. A törökök Tamrusz mellett csak egy óra hosszáig állottak ellen. A harcban a lakosság hátban támadta meg a bolgárokat és nagyobb veszteségeket okozott nekik, mint a török csapatok. A bolgárok Tamruszt példaadás végett elégették.

Konstantinápoly, október 22. Hivatalos jelentés szerint egy török különítmény parancsnoka megállapította, hogy Hanlárnál, Doszpat környékén a bolgár határon koncentrált bolgár haderő megközelíthetetlen hadállásban volt, amiért a török parancsnok ahhoz a cselhez folyamodott, hogy az ellenséget színleges visszavonulással félrevezette és ily módon török területre csalogatta. Ekkor hirtelen megtámadta az ellenséges balszárnyat. A bolgár csapatot a törökök megtizedelték. A török csapatok két ágyut zsákmányoltak és töltözték az ellenséget. A bolgárok vesztesége tetemes.

Szofia: A bolgár sereg, amelyet Novrokop felől nagy bandák erősítettek meg, összeütközött a törökökkel, akik Mahonnie és Csumaja felől nyomultak előre. A bolgár sereg volt a támadó. Három oldalról vették tűzvonalba a törököket, akik rendetlen futásban menekültek. A bolgárok 1200 török hadifoglyot vertek láncra.

Pétervár: Szófiában még pénteken feladott, de a cenzura által visszatartott távirat jelenti, hogy a törökök egy bolgár katonai transzportot a levegőbe röpítettek. Ezek a vonatokon a 16-ik bolgár gyalogezred ment a harctérre; közel kétezer ember odaveszett.

München: A *Neuester Nachrichten* közli: a bolgár sereg vereségei a legutolsó napok véres ütközeteiben különösen nagyok voltak. Háromezer halott van a csatatereken, három tiszt és száz katona török hadifogságba jutott.

Romba lőtt városok.

— Sikeres török támadások a Fekete tengeren. —

Páris: A külügyminisztériumhoz érkezett hírek szerint Várnánál a török hadihajók ágyúi sokkal nagyobb pusztítást vittek véghez, mint hivatalosan elismerték és a városban is sok halott volt. A török ágyugolyók a kikötő épületeit erősen megrongálták és a török flotta Várna közelében négyezer embert tett partra. A török csapatok és a bolgár helyőrség nyolcezer főnyi szabad serege között elkeseredett volt az ütközet, amely azzal végződött, hogy a partra szállított török katonákat a flotta ágyuinak fedezete alatt ismét a hajókra vitték. A küzdelem állítólag még egyre tart, de újabb jelentések nem jöttek.

Páris: A bolgár keleti tengerpartról jelentik, hogy kavarnát a török hadihajót rommá lövöldözték és a lakosság onnan román területre menekült át.

Szofia: A török hadihajók ágyúi Euxinográdban elpusztították a királyi palotát.

Konstantinápoly, október 22. A hadügyminisztérium a következő közlést teszi közzé: Ma délelőtt flottánk, mely Kavarna előtt Várnától északra volt, egy naszádot akart partszállítani hivatalos küldöttel. Egy ellenséges katonacsapat két ágyúval bombázni kezdte a naszádot. Flottánk viszonzta a tüzelést és elpusztította a kavarnai katonai épületeket. A bolgárok futásnak eredtek. A naszádot semmi kár nem érte és visszatért a flottához. A flotta ezután Várna elé hajózott. A parti ütegek megindították a tüzelést, melyet hajóink viszonztak. A bombázás tart. Az ellenséges tüzelés gyöngül.

Véres harcok a szerb sereggel.

— Megsemmisített zászlóaljok. —

Vranja, október 22. Az első szerb hadtest a határon a török őrházakat elfoglalta. A hadtest tegnap óta török területen harcol. Rujant négy török zászlóalj védelmezte s mind a négy török zászlóalj egészen megsemmisült. Az előőrsek este hat órakor elérték Kumanovót. Péter király automobilon odament és este hét órakor visszautazott Vranjába. A második hadtest megszállta *Egripalánkát* és most szintén Kumanovó ellen megy. A Novibazár ellen operáló hadtest tegnap este elérkezett Máló Koszovóba. Az ellenség bátor ellenállás után visszavonult; mind a két fél nagy veszteségeket szenvedett.

Belgrád: A harmadik hadsereg *Jankovics* tábornok vezérlete alatt és az Ibar hadoszlop egészen fönn Raskáig és környékén harcolnak a Novibazár felől előnyomult török sereggel, amelyet albán csapatok egészítenek ki. A török sereg negyvenezer emberből áll, négy üteg tüzérséggel és az arnauták két csapatával szervezve. A szerb sereg Prepoliác felől támad, de a tőlvonulásnak a terep nagy gátat vetett. Tegnap a Malikorovo irányából jövő szerb sereg visszazoritotta az ellenséget Prisztina-felé. A szerbek vereségei nagyok voltak, azonban a törököké még súlyosabbak.

Belgrád: A szerb sereg az egész fronton benyomult török területre és az ütközet, amely Rujantól Tarasig terjedt, még most is elkeseredetten folyik. Négy török zászlóalj hatalmas arnauta szabad-sereggel együtt bombázza a hadállásokat, bár soraikat a szerb ágyúk nagyon megritkították.

Konstantinápoly: Prisztinától délkeletre, Gilannál a törökök sok szerb tisztet és katonát fogtak el. A két fél olyan közel férközött egymáshoz, hogy több ízben szuronnal harcoltak. Három szerb zászlóaljat, amelyek Prisztina felé siettek, a törökök megsemmisítették.

Az első sebesültek Belgrádban.

Belgrád: A mióta a háboruba vonult csapatok elhagyták a fővárost, a város ugyszólván teljesen normális képet öltött és csak a rikkancsok ordításai juttatják a komoly eseményeket emlékezetbe. Ma azonban a város megható harci képet nyújtott. A délelőtti órákban elterjedt a hír, hogy délfelé az első sebesültek megérkeznek. Már délelőtt tíz órakor óriási néptömeg gyűlt össze a pályaudvaron, ott volt a kormány valamennyi tagja, a szkupstina képviselői, számos testület és több ezerre rugó tömeg: asszonyok és lányok vegyesen. A városban maradt fiakkerosok és omnibuszkocsik, automobilon készenlétben állottak. Egy órakor a Vörös-kereszt jelével ellátott vonat megérkezett. A publikum zivió kiáltásban tört ki. Azonnal megkezdődött a sebesültek kiszállítása. A könnyen sebesültek segítség nélkül mentek a készenlétben tartott kocsikra, a súlyosan sebesülteket automobilon szállították el a kórházakba. A sebesültek legnagyobb része öreg úsz emberekből állott, csak néhány fiatal-katona volt köztük. Elmondották, hogy a határszéli első harc igen véres lefolyású volt, különösen az albánok közül estek el sokan.

Ötezer halott Ellasszonánál.

— Hazug hírek görög sikerekről. —

Atén, október 22. Az aténi távirati iroda jelenti: A görög csapatok sikeres megkerülő mozdulattal elfoglalták Viskatát. A török csapatok rémülettől elfogva, *Szerjidze* elé menekültek. A görög csapatok töltözik az ellenséget. Hanyatlomok való menekülésükben a törökök Ellasszonában vezérkari térképeket, egy millió patrout és két municióval telt szekeret hagytak visza. A görög csapatok összegyűjtik az uton elhagyott sátrakat, eszközöket, ruhákat és műszereket. A görög csapatok egész vesztesége az első napok-

ban huszonkét halott, köztük három tiszt és hetvenkét sebesült.

Atén, október 22. A görögök vesztesége az Ellasszona körül vívott harcokban tizenhat halott és hatvanöt sebesült, Diszkata mellett tizenhat halott és tíz sebesült, Kavalere mellett négy halott és kilenc sebesült. A törökök nagyon sok hadiszert hagytak vissza, a többi közt egy millió töltést.

Konstantinápoly, október 22. Az *Agence Ottomane* értesülése szerint Ellasszona körül folytonosan harcolnak a görögök eddig ezeröttszáz halottat vesztek. A török határokon folyik a harc és az egyes seregek között az érintkezés helyre van állítva.

Konstantinápoly: Ellentétesen az aténi jelentésekkel a tény az, hogy Ellasszonánál a görögök nagy vereséget szenvedtek. Ezeröttszáz halottjuk és még sokkal több sebesültjük volt.

Konstantinápoly: Egy itteni távirat jelentése szerint a görögök az elasszai ütközetben öt ezer embert vesztek el. Megerősítést nyert, hogy egy görög lovascsapatot, amint Ellasszonába akart hatolni, a törökök elfogták.

Megtizedelt montenegrói hadsereg.

— Török győzelmek a nyugati harctéren. —

Monasztir, október 22. A Skutari előtt álló montenegróiak hatalmukba akarták keríteni az Ipek felé szolgáló utat, de a törökök visszaverték őket.

Saloniki: A török főszereg a montenegróiak ellen, akik Skutari előtt állanak, a legközelebbi órákban támadást intéz. A törökök nagy tömegben vonulnak Skutari felé.

*Szkutari*ből táviratozzák: A határról ma tömérdek menekülő érkezett ide és azt beszélnek, hogy a montenegróiak a falvakban borzasztó kegyetlenkedéseket követtek el. Asszonyokat és gyermekeket kimélet nélkül legyilkoltak.

London: Egy magántávirat közli, hogy Kuzinjét a montenegróiak még most sem vették be.

Cetinje: Hiteles jelentések szerint a montenegrói csapatok veresége a háború kitörése óta csaknem négyezer. Mivel pedig Montenegro hadereje 35 ezer főnyi, tehát a sereg megtizedelődött. Az a körülmény, hogy ötezer török montenegrói hadifogságban van, azoknak őrizetére sok csapat kell, ami megint nagy gondot okoz.

Megcsonkítják a sebesülteket.

Nis, október 22. A kórházban sokan fekszenek, akik Kursumlia mellett megsebesültek. A sebesültek borzalmas részleteket beszélnek az arnauták haremódjáról. A harc szerdán reggel öt órakor kezdődött és tizenkét óra hosszáig tartott. Az arnauták megadásuk jeléül kitűzték a fehér lobogót és a mikor a szerbek közeledtek, lesből rájuk lőttek. A szerb tüzérség épen jókor lépett közbe és alig néhány perc alatt kétezer arnauta holtteste borította a harcteret. Az arnauták szörnyen megcsonkították a sebesülteket. A szerbek husz ilyen megcsonkított holttestet találtak. A király tegnap meglátogatta a kórházat s a sebesülteknek pénzt és cigarettát adott. A főhadiszállás még ma Vranjába megy.

A nagyhatalmak magatartása.

London: Itteni diplomáciai körökben beszélnek, hogy a nagyhatalmak között végleges meg egyezés van oly irányban, hogy alkalmas pillanatban intervenálni fognak. Csak a közeledés mikénti módja fölött nem döntöttek még a nagyhatalmak. Akkor kell intervenálni, ha az első döntő csata megtörtént, — mondják egyrészt, mások azt mondják, hogy be kell várni, míg a hadviselő felek pénzügyileg kimerülnek.

Pétervár, október 22. Spálából jelentik, hogy a cár Szaszonov külügyminisztert nagyon kegyesen fogadta. A cár a legnagyobb figyelemmel hallgatta meg a külügyminiszternek külföldi utazásáról tett jelentését s köszönetét fejezte ki békés politikájáért. A cár azt mondta, hogy Szaszonov politikájával nagyon meg van elégedve s különösen az esik neki jól, hogy Oroszország a balkáni kérdésekben Ausztriával és Magyarországgal együtt megy. Szaszonov még ma visszautazik Pétervárra. Állása most szilárdabb, mint valaha volt.

Konstantinápoly, október 22. Portakörökből jelentik, hogy mindaddig, amíg Ausztria és Magyarország és Oroszország nem jelentik ki teljes semlegességüket, a többi hatalom sem fog ilyen nyilatkozatot tenni.

A hercegnő férje.

— Pikáns vallomások Lujzáról. —

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, október 22.

Röviden már megírtuk, hogy Eurico Toselli a szász Lujza hercegnő válófélben levő, de talán a válóper híreit is reklámcélokra használó férje egy spanyol lapban megkezdte a hercegnőről és szerelméről szóló regénye közlését.

Toselli regénye a Heraldo de Madrid című lapban Antonio Munoz Perez fordításában jelenik meg. A címe: „*Ófensége férje. Négy évi házasságom szász Lujzával.*” Amilyen kevésbé titkolózó a cím, éppolyan nyílt és leplezetlen a tartalom is. Az első négy fejezetben ezeket meséli el Toselli mester:

Alig ismerkedtem meg Montignoso grófnővel és alig töltöttünk együtt meghitt beszélgetésben néhány órát — írja Toselli — ő egyszerre életem hozzám fordult és azt kérdezte:

— Mit tegyek az ön kedvéért?

Egészen megzavarodtam és igazán nem tudtam, mit feleljek a váratlan kérdésre.

— Hercegnő — suttogtam végül. — Az életben igen nehéz pillanatok vannak. Ilyen ez a mostani is. Én művészember vagyok és a művészek két teremtő ut kínálkozik az életben: a szerelem útja, vagy a fájdalomé. Vajon a kettő közül melyikre enged ön kilátást nekem? Engedelmes rabszolgája vagyok és arra az utra lépek, amelyet ön parancsol.

Lujza az egyik puha kezével megragadta az enyémet, a másikkal megsimogatta a homlokomat és halkán így válaszolt:

— Követni akarom önt, önnel fogok menni, bárhová vezet a sorsa. Nem hagyom el többé se jó, se rossz sorsban. Ugy fogok önre vigyázni, mintha őrangyala lennék!

— Fenség — feleltem remegve — határtalan hálára kötelezett szavaival. Bocssássa meg vakmerőségemet, amely elragad és arra ösztökél, hogy megkérdézzem: az a jó barát, akit fenséged önnön személyében ígér nekem, mindig csak a muzsám lesz-e és nem fog-e soha elhagyni engem?

A hercegnő megragadta a vállamat és heves mozdulattal egészen maga mellé vont és szenvedélyesen így szólt:

— Én életem megosztója akarok lenni, a legszerelmesebb és leghivebb asszonyod! Szerelmem határtalanul nagy és az a boldogság, hogy a tied lehetek, mélységesen mély...

A boldogságtól behunytam a szememet és ajkaink először találkoztak vad, tüzes csókban...

Néhány nap múlva a hercegnő a sofförje útján levelet küldött nekem és arra kért: menjek el a flórenci Szent Háromság templomba, ahol ő misét fog hallgatni. Elmentem. Boldogan várt rám Lujza és mosolyogva vont a templom

egyik ablak mélyedésébe, ahol forró szavakat suttogott.

— Henrik, gondolt e rám tegnap óta és arra, amit levelemben írtam?

— Természetesen, folyton önre gondoltam.

— Ne magázz engem, szólíts csak te nek, Lujzának. Vagy nem a te Lujzád vagyok én?

— Lujza, tegnap óta szakadatlanul önre gondoltam és elhatároztam, hogy nem állok utjába a boldogságának. Az ön mosolya új életet önt belém, nem csüggedek többé, dolgozni, alkotni vágyó férfi vagyok...

— Boldoggá tesznek szavaid, Henrik, — felelte a hercegnő — de mielőtt tied leszek, kötelességem elmondani: miért jöttem én el a szász udvartól még mielőtt királyné lettem volna.

Ezután Lujza elmondta mindazokat, amelyek már a világ előtt ismeretesek: hogy a szász udvarnál az intrikusok serege leskelődött rá és megkeserítették életét.

— De most egyedül élek, szabad vagyok, ám még mindig a kémek leskelődnek rám. Én ezekkel nem törődöm. Azt akarom, hogy a világ előtt is a tied legyek és fölemelt fővel járassunk az emberek között.

— Az én akaratom az, ami a Lujza akarata — szölte Toselli — de meg kell önnek ígérnie, hogy nem követ el botrányos cselekedeteket. Azt akarom, hogy mellettem új, nyugodt, harmonikus, szerencsés élete legyen.

Lujza hálásan nézett rám, de nem felelt, hanem buzgóan imádkozást szinlelt. Később aztán meggyőződtem róla, hogy Lujza nem szokott imádkozni, ellenkezően: a papokat és a vallást gunyolni szereti.

IRODALOM ÉS MŰVÉSZET.

Heti műsor:

Szerda: *Az erősebb*, dráma. (Bemutató előadás.)

Csütörtök: *Az erősebb*, dráma.

Péntek: *A szép gárdista*, operette. (Bemutató előadás.)

Szombat: *A szép gárdista*, operette.

* **Rossz a rendező.** Tudvalevő, hogy Győző Alfréd, aki sok évig volt a temesvári színház tagja, a napokban kötött házasságot a temesvári színházi karmester bájos leányával. Szendrey Mihály és Krecsányi, a temesvári színház igazgatói voltak a tanúk. Mindennel rendben voltak, csak Krecsányi dörögött egy kicsit.

A vőlegényvel nem volt megelégedve. Győző Alfréd ugyanis halk, reszkető hangon, szinte suttogva mondta az „igent”, úgy, hogy a körülötte állók is alig hallották szavát. Meg is fogta a szertartás után Krecsányi a boldog férjet és rápirongatott, akár egy színészre, aki elrontotta a szerepét:

— Jaj kérem szépen, hát nem tudja, hogy hangosan kell beszélni, hiszen a publikum egy szót sem hallott. Na mondhatom, szép rendezője van magának, amióta elkerült az én társulatomtól.

* **Az erősebb bemutatója.** Az idei szezon művészi programjában az első jelentősebb állomás a szerdai nap lesz, amikor is a modern magyar drámaírás legújabb, de egyszersmind egyik legértékesebb alkotását mutatja be. A dráma címe *Az erősebb*, szerzője pedig Benedek Marcell, aki ezzel az egy munkájával egy csapásra a magyar drámaírók legjelentősebbjei közé emelkedett. Az erősebbnek már témája maga is megkapó, drámai erejű, a modern líra és az ósdi felfogású apa világnézlete ütközik össze egymással kemény harcokban; a darab telve van drámai erővel. Ez a hatalmas erejű dráma a budapesti Nemzeti Színházban került legelőször színre s nagy és jelentős sikereket ért el. Az aradi színház stilszerű, elsőrendű előadásban akarja színrehozni Benedek Marcell darabját; teljesen új díszletek készültek, hetek óta folynak a próbák Kesztyer rendezése mellett. A főszerepeket Kesztyerné,

Follinuszné, Kesztyer, Beregi dr., Balázs, Várnay, Delli, Hajdutska játszák.

* **Tevan könyvtár.** Tevan Adóif, békéscsaba nyomdatulajdonos kiadásában újabb három érdekes mű hagyta el a sajtót: *Karinthy Frigyes „Együgyű lexikon”, Forel „Korunk kultúrtörkévei”* Fülöp Zsigmond dr. fordításában és *Balzac „Gobseck”* c. regénye ford. Aranyassy Pal. A művek a kiadónál és a könyvkereskedésekben kaphatók.

* **A szép gárdista.** Berté Henriknek, a világhírű francia komponistának, a Csepürágók mesés szerzőjének legújabb darabját, *A szép gárdistát* mutatja be pénteken az aradi színház. A teljes operett-ensemble szerepel ebben az operettben. Bizonyos, hogy *A szép gárdista* néhány zene száma néhány nap alatt igen népszerű lesz. Az operettet Polgár rendező, a főbb szerepeket Diósy, Kállay, Huszár, Hajdutska, Balázs játszák.

* **A malom titka.** (Nordisk-ciklus az Apolló-színházban.) Az Apolló-színház által rendezendő Nordisk-ciklus következő képe „*A malom titka*”, amelynek premiérje holnap, szerdán lesz. A malom titka egyike a legsikerültebb s legszebb norvég filmeknek. Budapesten határtalan sikert érték ezzel a 3 felvonásos látványos társadalmi drámával. A cselekmény azzal kezdődik, hogy Erlendbeck őrnagy leánya megismerkedik falusi otthonukban a szomszéd birtokos fiával, s lassan szerelmi viszony szövődik közöttük. A fiu apja megtudja ezt, elűzi fiát a házától. Marie egy idő múlva észreveszi, hogy viszonya nem maradt következmény nélkül. Azt mondja apjának, hogy egy barátjához megy, a valóságban azonban visszavonul egy szülészeti klinikára, ahol egy kis leányt hoz világra. Persze az őrnagy előtt el akarja titkolni a kis leányt. A kertjükben lévő régi malomba viszi, ahol maga is nap nap után eltölti az egész éjszakát. Egy tragikus véletlen folytán a malom kigyulad. Marie felőrülten akar a lányok közé rohanni, amikor futva jön vőlegénye, aki épp akkor érkezik haza. A fiatalember először Mariet menti meg, aztán felszalad a lépcsőn a padlásra és az utolsó pillanatban meglátja a gyermeket. Legnagyobb rémületre azonban most azt veszi észre, hogy az egész malom lángokban áll, kénytelen a gyermekkel a malom szárnyára felmászni és ilyen módon szerencsésen le is jut a földre. Mikor az apja most épp bérrel megint a földön látja fiát, boldogan egyezik bele a fiatalok házasságába.

177

* **A Vaskéz.** (Egy detektív hőstette.) Most mikor háborús világot élünk, kétszeresen érdekes látnunk, hogy milyen apparátussal kémkednek az ellenséges hatalmak. A kinematográfia meg milliókkal dolgozik, elethűen adja vissza egy ilyen szenzációs eset minden megdöbbentő részletét. A tengerészeti miniszter megtudja, hogy Rizza a veszedelmes kém, elakarja lopni Nyord admirális mozgósítási terveit. Megbizzá Necker detektívét, akit a bűnösök világában szigorúért és rettenthetlen bátorságáért a Vaskéznek hívnak, hogy vegye elejét ennek a csodás számba menő lopásnak. Necker Ville Frencheba utazik, ahol a kém mint Lose herceg már összekötésben áll az admirálissal. A detektív a döntő pillanatban felismerik a gonosztevők és megbilincselve ártalmatlanná teszi, aztán felkeresik az admirálist, akitől elveszik a titkos aktákat. De a detektív nélkül számoltak, mert az rejtélyes módon megjelenik és üldözi a kémeket. A kémek egy készen álló versenyjachtot tengerre szállnak. Necker egy hadihajóval üldözi őket. A nagy egéretet lehetetlen behozni, mire a hajó parancsnoka agyuztatni kezd a jachtra, melyet sikerül is neki felrobbantani. A kémek a drága szákmánnyal a tengerbe merülnek. A legizgalmasabb fordulatokban, kiállításban egyedül álló remek képet ismer meg a közönség a Vaskézben, melyet három napig tart műsoron az Uránia.

175

* **Nagy képkiallítás Kerpel könyvkereskedésében.** November hó 1-én nyílik meg a *Kerpel-féle könyvkereskedésben Solymosi Márton* budapesti műkereskedő nagyszabású képkiallítása, melyen a legnevesebb művészek szébbnél szebb festményei lesznek képviselve. Több mint 400 darab elsőrendű festmény fog a tárlaton szerepelni s azok igen méltányos, olcsó árakon és csekély havi részletfizetésre kerülnek majd eladásra.

6356

* **Pali a háremben.** A világ legkedvesebb és legötletesebb mozi színésze szombaton egy pikáns háttérű bohózatban lép fel az Urániában. Pali háremkalandjai bizonyára mindenkit fognak érdekelni, pláne ha tudjuk, hogy a háromlelet a maga hamisítatlanságában kerül színre.

Vége a boltoskisasszony és cigányfiu regényének.

— Héjja Rózi Aradra menekült. —

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, október 22.

Háromnegyed esztendő előtt szenzációs szerelmi regényről suttogtak Battonyán a kis házak lakói csendes estéken. Február végén, egy fagyos, csikorgó éjszakán történt, hogy Héjja Rózi, egy battonyi fűszerkereskedő huszonnégy esztendő leánya megszökött a szülei háztól egy fiatal, pelyhes állu, tizenhét éves cigánysuhancsal. Boros Mihály, a battonyai cigánysor Don Juanja Magyarpécskára vitte az elbolondított leányt, de egy-két hét múltán hazatértek és akkor az egész falu cigánysága nagy lakzit csapott a zöld fa alatt, amolyan cigányesküvőt az ifju pár tiszteletére.

Héjja Rózi azóta egészen nyugodtan, békében élt a cigányok között és lassan a battonyai pletyka is talált más anyagot, elfeledkezett a boltoskisasszony és a cigány lókupec furcsa szerelmi regényéről. Amikor husvét előtt az Aradi Közlöny munkatársa Battonyán járt, hogy a romantikus szerelmeseket lássa, velük beszéljen, Héjja Rózi már teljesen beleélte magát a cigányos életmódba. Vigan varrogatott a bubos kemence mellett hoglyas cigánypurdék, pipázó cigányasszonyok társaságában, éppen olyan vigan pergette a romák szopora nyelvű szavait, mint a legbarnább, legvénebb és legráncosabb cigányasszonyok. Éppen csak a fehér arcával, meg a ruhájával tűnt ki közülök, de a ruhája is olyan tártoppos, tarka-barka volt, mint a szinpadon cigánylant játszó operett primadonnaké.

Akkor még azt hangoztatta a szerelemben esett boltoskisasszony, hogy ennek az életnek soha se lesz vége, örökké szerelemben és boldogságban fog élni az ő Miskájával. És a cingár, törpe Miska, aki az asszonyos természetű leány valláig sem ért fel, nagy büszkén erősítette, hogy ez bizony mind így lesz.

— Én különben is egészen cigánynak érzem magamat, — mondotta Héjja Rózi. — Itt nőtem fel cigányok között, ismerem az életüket, nyelvüket, szokásukat, most már magam is cigányasszony leszek.

De hogy ez nem megy olyan könnyen, arról minden szónál jobban beszél az, hogy tegnap váratlanul Aradra menekült Héjja Rózi, ezuttal nem azért, hogy szülei akarata ellenére egy cigánylegényé legyen, hanem éppen a cigánylegény elől szökött. Vége lett a nagy szerelemnek, vége a pompásnak látszó cigányéletnek és ma már a battonyai boltoskisasszony legszivesebben kitorolná életéből azokat a hónapokat, amelyekben cigányasszony volt.

A nyáron Boros Mihály, a fehérarcú cigányasszonyával elköltözött Battonyáról. A fiatal asszony megunt a cigányok világát. Battonyán a lókereskedő nagynénjénél valami Kerekesné nevű öreg kártyavető jóvendőmondó cigányasszonynál laktak, aki hetekig tartotta jó szóval Héjja Rózsi, de a végén úgy fordította a sok beszédet, hogy jó lenne, ha Rózi követelné apjától a jussát, az örökségét. Emiatt sok civakodás volt és Héjja Rózi rábeszélte szerelmes Miskáját, hogy költözzenek át Pécskára. Így is történt. A pécskai magányban azután kikerült a vén cigányasszony babonás befolyása alól Héjja Rózi és szökve megszökött a szerelmes cigányfiu elől, akiből teljesen kiábrándult. És nem is volt olyan nehéz kiábrándulnia.

— Nem is voltam akkor józan — meséli most Héjja Rózi, aki Aradon egy jó ismerőse házában talált menedéket a Ferdinánd utcában. Levette a talitarka cigányos ruhákat és most sötét ruhában, divatos frizurával egészen rendes falusi boltoskisasszony.

— Meg sem értem, hogy szökhettem meg azzal a betyárral? Valahogyan kellett, muszáj volt, rám parancsolták — így beszél el most utólag a rettentő

nagy örökké tartó szerelmét. — Az a Juli néni, a vén Kerekesné csavarta el a fejemet. Mindig odajárt hozzánk, a Miskáról beszélt, hogy milyen szerelmes belém, bolondul utánam. Azután kivetette kártyán, hogy cigányasszony leszek, cigányhoz megyek feleségül. Elcsábítottak . . . Megszökötem. Azt hittem, hogy boldog leszek Miskával. És most szöknöm kell előle, hogy meg ne öljön.

Mindez nagyon romantikusan hangzik, de szép és miért ne mondja el ilyen szépen Héjja Rózi azt a szerelmes, érzéki kalandot, amelynek annyi a foglalatja, hogy egy bolondos, megfelelő pillanatban megszökött egy tacsóval, akiben később nagy szenvedély helyett kis pénzéhséget talált.

— Most már tudom, mit akarnak, hogy mit akartak tőlem. Azért a pár garasért — ugyan ugy se kapná meg soha, apa okosabb — de azért akart még késsel is kényszeríteni, hogy vele legyek.

— Mikor először mondtam neki, hogy vissza akarok menni szüleimhez, azzal fenyegetett, hogy megöl. Félttem tőle, de nyolc nap előtt még is visszaszökötem Pécskáról Battonyára a szüleimhez.

— Hogy miért nem maradtam otthon? Nem merek. Ott leskelődött a betyár (ez a betyár a szerelmes Miska cigány) a házunk körül. Tegnap elment Battonyáról, legalább mi azt hittük és éppen ezért bejöttem Aradra az Irma nővéremmel. Itt leszek néhány hétig, azután elmegyek még messzebbre, talán Amerikába. Oda csak nem jön utánam, mert itt már kutatja, hogy hol vagyok, les réám.

— Leselkedhetik bizony, mert tegnap a vonaton is találkoztam vele. A vonaton nem mert megszólítani és én rá is akartam szedni: Pécskánál leszálltam, mintha csak Pécskára mennék. De hiába volt, leszállt utánam és amikor az utolsó percben ismét felszálltam, hát utánam ugrott. Egész testem remegett, láttam a szeméből, hogy képes lenne megölni, hiszen három nap előtt is beizent egy kis cigányleánnyal, hogy vigyázzak magamra, ahol ér, ott forgatja meg a bicskát a szivemben. Most itt is remegek: hátha tegnap megleste, hogy hová megyek és betör hozzám. Az utcára már ki se merem tenni a lábamat . . .

Még be sem fejezte Héjja Rózi a panaszait: nyilik az ajtó és sovány, beteges arcú, törődött asszony kerül be a szobába lelkendezve. Héjjané, most jött Battonyáról és ijedten meséli:

— Jaj, nem volt itt az a cudar? Ugy félttem, hogy bajod esett. Most is velem jöttek a motoroson és az utcán a sarkomban jártak a Boros Miska meg az édesanyja. Lesnek utánunk, ki akarják fürkészni, hogy hol vagy, hogy azután ismét elbódítsák a fejedet, vagy megöljön, meggyilkoljon az a cudar . . .

És olyan aggodalmasan lesik az ajtót, mintha minden pillanatban beeshetne rajta Boros Miska villogó késével . . .

TANÜGY.

(—) Harcias tanítók. A Délmagyarországi Tanítóegylet marosmenti fiókköre Cseralján tartotta közgyűlését. Prinz Fidél elnök megnyitó beszédében vázolta a tanítóság helyzetét, kitartásra és munkára buzdította a tagokat és üdvözölte Niamesny Mihály dr. országgyűlési képviselőt, ki a tanítók gyűlésén személyesen megjelent. Lammesfeld Peter máslaki tanító azt indítványozta, hogy mindaddig, míg a tanítók anyagi helyzetét nem rendezik, ne vegyenek fel a gyűlések tárgyszorozatára más tárgyat, mint a fizetésjavítást, a nyugdíjtörvény revízióját és a szolgálati pragmatikát. Weber János szépfalui igazgató-tanító a szolgálati pragmatikáról értekezett, Burger János vasjasi igazgató tanító pedig éles szavakban kelt ki a folyton kilátásba helyezett, de mindig elodáztott fizetésjavítás ellen. Indítványozta, hogy szavazzanak bizalmatlanságot az elnökségnek, a közgyűlés azonban egyelőre napirendre tért ezen indítvány felett.

A szegény gróf üzlete.

— Érdekes birtokárverés Aradmegyében. —

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, október 22.

Tegnap az aradmegyei Körösbökény járásbíró-ságán potom árért árverésen adták el a déznai 4650 holdas birtokot, amely hosszú ideig a Várady Török család birtokában volt. Legutóbb Schönborn Frigyes gróf vette meg, de hogy a gróf az adósoktól megóvja az ingatlant, Schönborn Frigyes gróf déznai erdőgazdaság r.-t. címen telekkönyveztetette. A magyar birtokpolitikát rendkívül jellemzi az a metódus, ahogyan ezzel a nagy ingatlannal üzerkedtek. Az eredetileg 8000 holdas birtokot Várady Török Gyulától megvette Velics Dezső zsolnai földbirtokos nyolcszáz ezer koronáért. Amikor Velics látta, hogy a birtokból csak ezerháromszázötven hold használható, s a többi terméketlen kopár terület kevés erdővel, — elhátározta, hogy a jó területet parcelláztatja. Az 1350 holdért aradmegyei gazdától hatszáz ezer koronát kapott; a birtok értéktelen részének eladását két budapesti földügynök vállalta el. Kiszemelték e célra a Dohány utca 16. számú ház egyik hónap szobájában szegényesen lakó gróf Schönborn Frigyes, akinek mindég nagy szüksége volt pénzre. A gróf odaadta a nevét az üzlethez. Az ügynökök összekötötéseik révén keresztülvitték, hogy az előkelő hangzású vagyontalan gróf a déznai birtok megvételéhez a Hágában működő Donau banktól nyolcszázötvenezer koronát kapott; az összeget elsőhelyen betáblázták a birtokra a körösbökényi telekkönyvben anélkül, hogy a hágai bank szakértőkkel megnézte volna az értéktelen kősvatagot.

A nyolcszázötvenezer koronát — tizenkétezer-öt száz korona kamat levonással — Velics kapta kézhez, mert ő egymilliószázötvenezer koronáért adta el a grófnak a birtokot. A vételárnak nyolcszázötvenezer koronán fölül részét Velics második helyen betábláztatta a birtokra.

Mihelyt a birtok a gróf nevében állott, ő szerződést kötött a Krónberger M. fia budapesti céggel, hogy az erdőségekből kitermelendő fát a cégnek adja, a cégre bámulatosan előnyös feltételek mellett. A cég kötelezte magát, hogy a fák árát a hágai banknak direkt küldi, de a grófnak ötvenezer korona foglaltot fizet. A gróf ez összeget föl is vette. De a hágai bank semmit se kapott, mert most, egy év után mindenki előtt világos volt, hogy az egész birtokon alig néhány ezer korona értékű fa van.

Amint a gróf nagyon régi hitellezői megtudták, hogy ő ingatlanhoz jutott, jelentkeztek követeléseikkel. Erre Schönborn gróf részvénytársaságot alakított és annak nevére telekkönyveztetette a birtokot, hogy ne zaklathassák őt. Az új földesur azonban nem tudta a hágai banknak fizetni még a kamatokat se, törleszteni tehát még kevésbé tudhatott. Ezért a bank pörölt, majd pedig tegnap megtartatta az ingatlan árverését, amelyen a birtokot Jacobi Béla dr. budapesti ügyvéddel együtt Craus Sándor hágai magánbankár — a Donau bank igazgatósági tagja — vette meg háromszázkilencvenezer kétszáz koronáért. A pörkölt-ségekkal és kamatdifferenciákkal együtt a bank négyszázhatvenezer koronát vesztett az üzletben. Craus bankár az árverésen dühösen is jelentette ki:

— A mi pénzünket többet nem látják Magyarországon, ha már egy magyar grófban se lehet megbízni.

HIREK.

Legujabb.

Románia mozgósít.

— Éjjel félháromkor érkezett jelentések. —

Bécsbe Bukarestből magánértesítés érkezett, hogy a román hadvezetőség tegnap mozgósításra adott parancsot. Behívták négy hadtest tartalékosait.

Sztara Zagorai főhadiszállásról jelentik: A bolgár vezérkar közhírré teszi, hogy a bolgár hadsereg Drinápoly felé vezető úton ma újabb három helyiséget foglalt el.

Szófia jelentés szerint a bolgár hadseregnek sikerült Kirk-kilissze és Drinápoly között oly pozíciót elfoglalni, hogy a török hadsereget két részre bontották.

Szófia: A Kirk kilisszei ütközet folyamatban van, döntés azonban aligha fog a legközelebbi órákban történni. Az izgatottság itt óriási nagy.

Belgrád: Zsukovics tábornok hadteste az utjában levő összes török erődítményeket elfoglalta, valamint Kalipoli községet is. Miklós király sürgőnyileg értesítette Vukovics tábornokot a szerb hadsereg sikeréről.

Berlin: A török hadseregben előinstruktorok alkalmazott porosz tisztek azt a szolgálati parancsot kapták, hogy a harci eseményekben aktív részt ne vegyenek.

A monarchia hadi-készülődése?

— Vezérkari tisztek utazása az orosz határra. — Két új hadtest felállítás. — Csapatzállítások Boszniába. —

— Bécsi tudósítók telefonjelentése. —

Bécs, október 22.

Auffenberg Máric lovag hadügyminiszter és Schemua Balázs vezérkari főnök egy-egy órát magánkihallgatáson voltak ma a királynál. Minden előkelő politikai körben roppant fontosságot tulajdonítanak ennek és a nemsokára bevezetendő fegyveres készülődéssel hozzák kapcsolható. Tegnapelőtt nagyszámu magasrangú vezérkari tiszt elutazott Bécsből a monarchia északi határára, ahol hírszerint a legközelebbi időben fontos katonai csapatmozdulatokat fognak végrehajtani.

Szerdán és csütörtökön éjjel a bécsi helyőrség próba-beszállításokat, próbabevaggonozásokat tart a Staatsbahnhofon. Rendkívül fontos és figyelemreméltó még a hadvezetőségnek az az elhatározása is, hogy a jelenleg Raguzában székelő 16-ik hadtestet áthelyezték Mosztárba, aminek a közeljövőben legközelebbi folyamánya az, hogy Klagenfuriban felállítják a 17-ik hadtest parancsnokságát és hogy továbbá a 18-ik hadtestet Raguzában létesítik.

Bécsből az utóbbi napokban a késő éjjeli órákban több gyalogezred nagyszámu legénységét, — amely ezredcsapatok részint Boszniában, részint Herzegovinába vannak detasirozva, elszállították a monarchia déli határára, amely határokat a legújabb időben roppantul megerősítették.

A bécsi rendőrségi sajtóiroda vezetője Jettel dr. udvari tanácsos ma magához kérte a külföldi lap tudósítókat és arra szólította fel, hogy ne közöljenek lapjaikkal a mozgósítási készülődésről híreket.

— A király Budapesten. Budapestről jelentik: Ófalsága a király november első napjaiban érkezik Budapestre, valószínűleg negyedikén. A budai királyi várban fog lakni, ahol erősen készülnek a fogadtatásra. Ott fognak lakni Berchtold gróf, Kinczig és Holyos grófok is. A király itteni tartózkodása alatt általános kihallgatásokat tart. A delegációs udvari ebédek valószínűleg november utolsó hetében lesznek.

— Haldoklik Rainer főherceg. Bécsből jelentik: Rainer főhercegről ma délután aggasztó hírek terjedtek el a fővárosban. Tényleg a nagybeteg főherceg egész éjjel nem aludt, mert a köhögés szüntelenül gyötörte. Egyébként a főherceg állapota kielégítő, ámbar gyengesége tegnap óta szemmel láthatólag nagyobb.

Bécsből telefonálja tudósítók: Az uralkodó családnak legidősebb tagjáról, a 85 éves Rainer főhercegről ma éjjelkor azt a hírt telefonálják Badenből, hogy haldoklik.

— Súlyos beteg az orosz trónörökös. Pétervárról jelentik: Az orosz trónörökös súlyos beteg. Dacára annak, hogy az este kiadott bulletin megnyugtató, az orvosi vélemény az, hogy a baj komoly.

— Berchtold gróf utazása. Bécsből jelentik: A külügyminiszter Olaszországi tartózkodását meghosszabbította, miután Flórenzbe utazik, ahol egy pár napig fog tartózkodni s csak pénteken tér vissza Bécsbe.

— Elhunyt Rotschild báróné. Párisból jelentik: Özvegy Rotschild Gusztávné báróné ma meghalt. A báróné férje tavaly decemberben halt meg, két gyermekük volt: Róbert és Lüsszi.

— Merénylet az orosz külügyminiszter ellen. Szentpétervárról jelentik: Rosszija-Vjedomisti jelentése szerint sikerült ma Pétervárott egy bünszövetkezetet fölfedezni, amelynek az volt a célja, hogy Szaszonov külügyminiszter ellen bombamerényletet kövessen el. A letartóztatott Ivanow nevű panszlávista lakásán megfelelő rezolúciót és bombákat találtak. Az ügyben magasállású személyek vannak kompromittálva.

— Házasságok. Zimmermann Károly dr. Aradvármegye közkórházának igazgató-sebész főorvosa 1912. október 22 én Budapesten nőül vette néhai Kratzl Mihály ujvidéki kir. törvényszéki bíró leányát Mária Annát.

Szathmáry László dr. királyi közjegyzőhelyettes tartotta meg esküvőjét a nagyváradi anyakönyvi hivatalban Zsigmondi Annával, a nagyváradi szintársulat volt primadonnájával.

— A pilóta hadnagy repülése. Debrecenből jelentik: Lányi Antal hadnagy ma délután felszállt a debreceni repülőtéren, hogy Nagyváradra utazzék. Ötven órai ut után Szilárd község határában le kellett szállnia, Nagyváradtól husz kilométernyi távolságban. A leszállás a lehető legsímábban ment végbe.

— A Magyar Aszfalt r.-t. vesztegetett. Érsekújvárról jelentik: Érsekújvárott már közel két év óta folynak a kövezési és aszfaltozási munkálatok, amelyekből kifolyólag most ismét botrány foglalkoztatja az egész vármegyét. A város Steiner Gyula városi tanácsos sürgetésére még a tavasszal határozatot hozott, hogy a külső utcákat is aszfaltburkolattal látja el. A határozat ellen Hangos István és Tóth József felebbezést adott be. Ennek ellenére megkötötték a pótszerződést a Magyar Aszfalt Részvénytársasággal, de ezt a határozatot Nyitrávármegye állandó választmánya a minap megsemmisítette. A megsemmisítés után Steiner Gyula tanácsos és Rabár Endre dr. királyi közjegyző között heves hangú hírlapi polémia támadt, mely végül is Rabár részéről a személyeskedésbe csapott át. Ekkor már városszerte megvesztegetésről suttogtak. Tegnap, hétfőn délután rendkívüli közgyűlést tartott a képviselőtestület ebben a sok vihart felidéző ügyben s ezen a közgyűlésen kiderült, hogy Tóth József tekintélyes városi képviselő a Magyar Aszfalt Részvénytársaság 1800 koronával megvesztegette, azért, hogy felebbezését vonja vissza, ami meg is történt. Tóth József a bizonyítékok terhe alatt maga megvallotta ezt levélileg a mai közgyűlésen. Az egész város föl van fordulva, s a zürzavart, a botrányradatot tetézi még az is, hogy Rabár Endre indítványára

a mai közgyűlésen fegyelmet indítottak Steiner Gyula városi tanácsos ellen amiatt, hogy a Magyar Aszfalt Részvénytársaság érdekét hivatali állásával össze nem egyeztethető módon szolgálta.

— Katonai uralom Horvátországban? Bécsből jelentik: A Horvátországban várható új rendről a N. W. Tagbl. legjobb forrásból nyert értesülés alapján ezt jelenti: Illetékes helyen eddig még nem történt döntés, de való, hogy a mostani állapotoknak megváltoztatásáról tárgyalnak. Meg kell jegyezni, hogy nem terveznek semmiféle intézkedést, amely közjogi aggodalmat kelthetne, nem kombinálnak olyasmit, ami a Horvátországnak Magyarországhoz való viszonyára vonatkozó törvényeket érinthetné. Senki sem gondol katonai kormányzóra oly hatalmi körrel, amely a magyar kormány ellenőrzésén kívül esnék. Horvátország közigazgatásának élére a törvény értelmében csak a magyar miniszterelnök javaslatára, tehát az ő beleegyezésével és ellenjegyzésével állítható egy tisztviselő. Senki sem gondol arra, hogy a törvény által megállapított közjogi viszonyt megváltoztassa, vagy hogy azt a tényt megdöntse, hogy Horvátország legfelső közigazgatási tisztviselője a magyar kormány organuma. Rendszerváltozásról tehát nincsen szó s amit esetleg belátható időben megfontolás tárgyává fognak tenni, csak esetlegesen személyváltozás a királyi biztosságnak élén. Ha erre kerülne a dolog, akkor nem lehetetlen, hogy ezúttal nem polgári embert, hanem egy tábornokot fognak királyi biztossá kinevezni, aki azonban ép úgy lesz alárendelve a magyar kormánynak, mint a mostani királyi biztos. Döntő határozatot azonban eddig még nem hoztak.

— Halálozás. Kis- és nagyhindi Hindy Attila eperjesi ügyvéd hosszas szenvedés után hétfőn 39 éves korában elhunyt. Hindy a kilencvenes években szerepet játszott a budapesti egyetemi ifjúság körében és egy ízben elnöke is volt a budapesti jogászörnek. Hindy apja, Hindy Árpád három évtizeddel ezelőtt szerkesztő volt Aradon.

— Elsőtétült nézőtér. Budapestről jelentik: A Nagy Endre-kabareban ma az előadást nem tartották meg, a közönség sietve hagyta el a színházat, mert a villamosvilágítás megszűnése nem volt helyrehozható. A belépő díjakat vissza kellett fizetni.

— Tessék vigyázni, mert leöntik. Szép látványosság a virágos ablak, de cseppet se kellemes, sőt épen nem rendjén való, hogy bármikor, legkivált ezekben a hideg, szeles októberi napokban az utcán járó-kelő közönség nyaka közé vizet öntenek. A legtöbb virágos házban az ablakokhoz épített vasrácsba berakják a virágokat s aztán öntözik. Egyes házakban a nagysága, ha maga öntözi virágait, a szobaleányát kiállítja az utcára, hogy figyelmeztesse a közönséget; ha pedig a szobaleány öntöz, akkor a nagysága szól ki az ablakon, hogy: „Tessék vigyázni; mert leöntik!” Mire kimondja s mire a járdán dorga után siető ember reagál a figyelmeztetésre, már a nyaka közé szakadt a víz. Szóval, helytelen eljárás az ablakban lévő virágokat úgy öntözni, hogy a víz az emberek cilinderét, vagy plörözét tegye tönkre. Aki nem tud másként öntözni, az ne tartson virágot.

— Merénylet a szociálista vezér ellen. Budapestről jelentik: A Népszava vasárnapi számában heves támadást intéz a szerb munkások ellen, akik a harc miatt hazautaztak. Ma este Popovics Dusán géplakatos a Szövetség-utcában megtámadta Bokányi Dezsőt, a szociálisták vezérét; kést emelt ellene, s feléje szurt, azonban csak könnyen sebesítette meg, mert az utcán összegyűlt közönség kirántotta a kést kezéből és lefoglta. Átadták a rendőrségnek, ahol is őrizet alá vették a vakmerő szerbet.

— Tizenegy öngyilkosság egy napon. Ma reggel 10 órától Budapesten este 9 óráig tizenegy öngyilkosság történt. Legérdekesebb özvegy Hortobágyi Antalné magánzónó László nevű 14 éves realiskolai tanuló fiának öngyilkossága, aki mellbe lötte magát. Mellette egy papirszalagot találtak, amelyre ezt írta rá az életunt: életunt-ságból tettem.

— Kolduló kereskedő. Hönig Mór volt szatmári kereskedőt a rendőrségi bíró elé állították, mert engedély nélkül gyűjtött könyöradományokat a maga részére. A szerencsétlen ember keserves sirással panaszkolta el sorsát és csak arra kérte a bírót, hogy ne toloncolják el, mert fia, aki jónévű artista, öngyilkossá lenne, ha megtudná mi történt apjával. Négy napi elzárásra ítélték.

— Kotányi féle paprika, kávé, tea felülmulthatatlan. Egyedüli elárúsító Robitsek József, József főherceg-ut 8.

— Csatorna az Óvár utcában. Az Óvár-utcai lakosok ma azzal a kérelemmel fordultak a tanácshoz, hogy rendelje el az Óvár utca csatornázását. A kérvényt szombati ülésén tárgyalja a tanács.

— Üveg, porcellán, lámpaáru és diszmuticikkek alkalmi ajándékoknak legelőnyösebben szerezhetők be feltűnő olcsó árban Fischer Mór cégnél Aradon, Andrassy-tér 20. alatt. Legizlésebb képkeretelési műhely. Telefon 568.

— Aki jól és olcsón akar üveg, porcellán és lámpaárakat venni, az forduljon teljes bizalommal a Weitzer János-utcában létező Verseny-áruházhoz (főpostával szemben.) Telefon 934. Figyeljünk a kirakati árakra.

— Szamosy Elsa nyilatkozata. Kedves Doktor ur! A „Havasi Gyopár Crém“-jét már réggen használok! E kitűnő tolette krém a legelsőrendű és jóval drágább külföldi szereknél sokkal jobb és hatásosabb! Szamosy Elza a m. kir. opera művésznője. 0598

— 5 perc alatt megszüntet mindenféle főfájást egy eredeti Kárpáti-féle fejfájás elleni pastilla, 1 üveg 12 adaggal 1² korona. Kapható kizárólag a készítőnél Kárpáti János gyógyszer-tárban Arad, Boros Béni-tér. 7031

— Uri hölgyek figyelmébe ajánlom angol és francia női divattermetet, hol a legelegánsabb kivitelben és jutányos áron készülnek eredeti párisi modellek után béli, estélyi és utcai ruhák, felöltők stb. Vidékiek részére próba nélkül. Állandó nagy aktár divatelmékből és francia ruhadiszekből. Szives pártfogást kér Németh Jánosné Arad, Deák Ferenc-utca 20.

— 60 kötet könyv havi 1 kor. 40 filléért. 180 hangjegy havi 2 kor. 40 fillért kaphatók kölcsönzésre Kerpel Izsó kölcsönzőintézetében, Aradon.

— Arad város új lakbér-szabályrendelete Kerpel Izsónál kapható.

— A legmegbízhatóbbak a Messenger-boyok. Telefon 816.

VIDÉK.

A pénzügyőrség köréből. December hó 31. napján a kevermesi pénzügyőri szakasz megszűnik. Kevermes, Dombiratos és Kisiratos községek 1913. évi január hó 1. napjától fogva a battonyai pénzügyőri szakasz hatáskörébe tartoznak.

AZ ARADI KÖZLÖNY telefonszámai:

Szerkesztőség (éjjel-nappal)	—	357
Szerkesztőség (csak éjjel használható mellékállomás)	—	151
Kiadóhivatal és hirdetés osztály	—	151
Nyomda	—	151

TÁRKASÁGOK.

(Furcsa vádlott.) Ez a jelenet az aradi bíróság előtt folyt le. Kérde a bíró a vádlottat:

— Nős már?

— Igen is bíró ur, három gyermekkel.

(Eljár az idő.) Van itt egy közismert bohém alak, aki rendszert csinál abból, hogy a kávéházakból fizetés nélkül távozik. Egy belvárosi kávéház főpincére, aki az ilyen vendégekkel szemben már megedződött, egy ideig nem nagyon vette zokon a bliccelést. De végre ő is megunta a dolgot és a napokban udvariasan figyelmeztette:

— Kérem, nagyságos ur, ma van épen három hónapja, hogy minden nap föl tetszik iratni a kávé...

A fiatal ember végigszántott öt ujjával a sörényén, tündöve nézett maga elé, végre mélabusan szólalt meg:

— Ugy? Hogy eljár az idő!

(Számítan a történelemben.) Egyik aradi iskolában a történelmi órán kérde a tanár a leckét mondó diáktól:

— Megtudnád-e mondani, hogy ki volt III. Ferdinánd atyja?

— II. Ferdinánd.

— Helyes. Hát első Lipóté?

— Első Lipóté nulla Lipót...

SPORT.

+ Temesvári Torna Egylet — Aradi Torna Egylet. Érdekes mérkőzés színhelye lesz vasárnap délután az AAK. Török Gábor-utcai sporttelepe. A délvidéki bajnokságért folytatott küzdelemben két rokon egyesület, a Temesvári Torna Egyesület és az Aradi Torna Egyesület football csapatai találkoznak egymással. Nagyon érdekesnek ígérkezik az Aradi Felső Kereskedelmi Iskola és Aradi Tanítóképző közötti mérkőzés is, amelyet a Preisinger vádordijért játszanak és amely a bajnoki küzdelem előtt kerül eldöntésre.

KÖZGAZDASÁG ÉS KÖZLEKEDÉS.

A beteg tőzsde.

— Ujabb áresések. —

Saját tudósítónk telefonjelentése.

Budapest, október 22.

Már tegnap igen lanyhára fordult a tőzsde hangulata a Balkánon dúló csaták folytonosan ellentmondó és bizonytalan kimenetelű miatt. Pedig már mindenki örült, hogy lassankint rendes viszonyok közé kerül a pénzpiac. A német nemzeti bank például már olcsóbban adta a pénzt, mint eddig. A tőzsdén azonban nem tudnak megnyugodni a spekulánsok, mert a spekuláció attól tart, hogy a szövetséges Balkán államok győzelme esetén a monarchia is a fegyverek erejéhez folyamodik Balkán érdekeinek megvédése céljából. A külföldi tőzsdék is komornak ítélik a helyzetet és Bécsből, ahol ma volt a fizetési nap, intenzív elgyengülést jelentettek. Ily körülmények között a spekuláció nagyon tartózkodóan viselkedik.

A piac e gyengeségre hajló diszpozícióját a kontremín újabb akciók megkezdésére használta fel és mindjárt az előtőzsde megnyitásakor vigan kezdte adni azokat a papirokat, amelyek a derut alatt a legkisebb ellentállóképességet tanúsították. Az árfolyamok a sürgető kínálat következtében ugrásszerűen esékhettek, úgy, hogy az előtőzsde

zárlatakor a tegnapi árnívóhoz képest 8—10 koronás áresések voltak konstatahatók.

Délben a gyengülés folyamata tovább tartott és az árfolyamok ismét néhány koronával olcsóbbodtak, úgy, hogy eljutottak a pánik alkalmával jegyzett legalacsonyabb árfolyamok közelségébe. Az üzlet csak vontatottan indult és percek mul-tak el kötés nélkül. Bécsben ma volt a fizetési nap és az ottani fennakadásokat is a budapesti mintára békésen intézték el az érdekeltek. De még ez sem tudta a piacot stimulálni, úgy, hogy az árfolyamok visszafejlődése nagy üzletelenség közepette tovább folyt. Pillanatnyilag gátat vetett az áresések néhány nem nagy méretű intervenciós vétel, de ez a közbelépés sem volt képes a gyenge alapirányzatot kedvezőbbre fordítani, úgy, hogy a legelső érték árfolyama 10 és még több koronával a tegnapi zárlat alá csökkent.

— Az osztrák-magyar bank nem emeli kamatlábat. Bécsből jelentik: Ma a budapesti piacon az a hír járt, hogy az osztrák-magyar bank főtanácsa csütörtökre van összehívva és hogy ezen az ülésen egy fél, esetleg egy százalékkal felfogják emelni a kamatlábat. A főtanácsot nem hívták össze, különben is az osztrák-magyar bank addig nem tervez kamatláb emelést, míg a német birodalmi bank nem emelte fel rá-ját.

— Az aradi automobilgyár fővárosi szállítási. Budapestről jelentik: Egy esti lap írja: A kereskedelmi miniszter az autotaxi szabályzatot jóváhagyta. Napok óta leérkezett a miniszter válasza a városházára és ott hever Bárczy polgármester asztalán. Szinte hihetetlennek hangzik, de úgy igaz, hogy a városházán nem tartották szükségesnek a miniszteri döntést rögtön publikálni. A kereskedelmi miniszter beleegyezett a fűlemelt tári-jákba, de leiratában ragaszkodott a magyar gyártású autók járatásához. Így hát a Városi villamossal tervezett tranzakció elejtettnek látszik. A Városi csakis a Siemens és Schuekert gyártotta Protos típusu kocsikat hajlandó üzembehelyezni. Értesülésünk szerint a Városi villamos már be is jelentette a polgármesternek hivatalosan, hogy az ajánlattól visszalép. Különösen az birta rá a társaságot erre az elhatározásra, hogy Beöthy miniszter leiratában egyenesen kijelöli a Westinghouse-autókat, mint legmegfelelőbbeket. A városházán is újabb hatalmas pártfogója akadt az aradi gyárnak. A hároméves autotaxi harc elérkezett a második fázisához, amely a rendszámok és az autók szállítása körül fog lefolyni. A Városi villamos lemondása egyébként nem végleges, lehet, hogy találnak valamely megoldást a Westinghouse és a Protos között. A mai tanácsülésben nem szerepelt az ügy, Bárczy polgármester nincs itthon; csak a jövő héten fogják letárgyalni.

— A vasuton érkezett áruk elfuvarozása vasárnapokon. Az aradi Kereskedelmi és Ipar-kamara ezúton hozza az érdekeltek tudomására, hogy a kereskedelmi miniszter az ipari munkának vasárnapi szüneteléséről szóló 1891. XIII. t.-c. 3. §-ában foglalt törvényhozási felhatalmazás alapján megengedte, hogy az aradi állomáson a kirakott áruknak a pályaudvarokról való elfuvarozása, valamint a cukorrépa küldeményeknek a pályaudvarokra való befuvarozásával és rakodásával járó munkálatok vasárnapokon is az egész napon át minden korlátozás nélkül végezhetők legyenek.

— Nem lesz moratórium Romániában. Bukarestből jelentik: A kereskedelmi kamara felírt a kormányhoz a moratórium elrendelése iránt. A kormány azonban kijelentette, hogy a kérést nem teljesíti.

Ujaradi heti gabonavásár.

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Ujarad, október 22.

Az elmúlt gyeperi eszések miatt az ősz szántással és vetéssel sok helyen elmaradtak. Korai fagy nagy bajt okozna.

A gabonaüzlet irányzata tartott.

Elkelt a mai piacon:

800 mm. buza	21:00—21:40
Rozs	18:40
Árpa	19:00
Zab	19:00
Uj-tengeri	11:00—12:00
Ó-tengeri	22:00

Az árak száz kilogrammonként koronákban értendő.

Budapesti áru- és értéktőzsde.

Távirati tudósítás.

Budapest, október 22

Készáru.

Amerika 1/4 olcsóbb. Kinálat, vételkezdés mérsékelte, 20 ezer mm. 5—10 fill. drágább.

Határidő.

	Déli zárlat	2 órai zárlat
Buza 1912. októberi	11.04	11.05 11.05—11.06
Buza 1913. áprilisi	11.89	11.90 11.92—11.93
Rozs 1912. októberi	10.50	10.51 10.50 10.51
Rozs 1913. áprilisi	0.60	10.61 10.62—10.63
Tengeri 1913. májusi	8.08	8.01 8.01—8.02
Zab 1912. októberi	11.92	11.93 11.96—11.97
Zab 1913. áprilisi	11.42	11.43 11.43—11.44

Az árak 50 kilonként számítva.

Budapesti értéktőzsde (okt. 22.)

Magyar hitel	—	—	—	—	779.—
Osztrák hitel	—	—	—	—	600.50
4 ^o / _o koronajáradék	—	—	—	—	84.40
sztr.-magy.-államvasuti	—	—	—	—	680.—
Jelzálogbank	—	—	—	—	414.—
Lezámitolóbank	—	—	—	—	504.50
Hazai Bank	—	—	—	—	285.—
Magyar Bank	—	—	—	—	528.—
Keresk. Bank	—	—	—	—	3725.—
Rimamurányi	—	—	—	—	710.—
Salgótarjáni	—	—	—	—	708.50
Közuti Vasut	—	—	—	—	635.—
Városi Villamos	—	—	—	—	368.—

Bécsi értéktőzsde (okt. 22.)

Osztrák hitel	—	—	—	—	607.—
Magyar hitel	—	—	—	—	791.—
Osztrák-magyar államv.	—	—	—	—	687.—
Déli vasut	—	—	—	—	108.50

A Temesvári Lloydársulat terménycarnokának hivatalos árjegyzése. (Árak 100 kilogrammonként korona értékben.) 1912. okt. 22. Buza 75 kilogrammos 20.20—20.30, 76 kilogrammos 20.40—20.50, 77 kilogrammos 20.50—20.60, 78 kilogrammos 20.60—20.70 Rozs (prima) 18.45—18.50, (közép) 17.95—18.05 Árpa (+erfőző) 19.80—20.10, (takarmány) 18.40—18.50, Zab (prima) 20.10—20.20, (közép) 19.30—19.40, Tengeri (magyar) 20.60—20.70, (román) 20.60—20.70, Burgonya 100 kgr. (fehér) 5.80—5.90, (rózsás) 6.50—6.60.

Felelős szerkesztő:

Bolgár Lajos.

NEMZETI SZÍNHÁZ.

Szerda, 1912. október hó 23-án:

B) Bérlet.

B) Bérlet.

Az erősebb.

Dráma 3 felvonásban. Írta Benedek Marcell.
Rendező Keszler Ede.

SZEMÉLYEK

Aurifaber	Keszler E.	Serédy	Balázs B.
Orsolya	Fallinusné	Melcer	Várnai J.
Lőrinc, fia	Dr. Beregi	Ötvös	Delli L.
Stahlenberg	K. Kápolnay	Szifjártó	Ajtai

Kezdeté este 1/8 órakor.

URÁNIA

Mozgófénykép színház.

(Báró Simonyi-utca 1. szám, Szabadság-tér mellett.)

Ma szerdán, 1912. október 23-án:

1. Ágoston és a szemfényvesztő. Humoros. — 2. Kétnyeres helyzet. Kacagató. — 3. A vas kéz. Üldözés a tengeren. Három felvonásban.

Előadások kezdete délután 1/6 órától folytatólagosan este 11 óráig.

APOLLO SZÍNHÁZ

az Andrassy-téri új Lloyd-palotában.

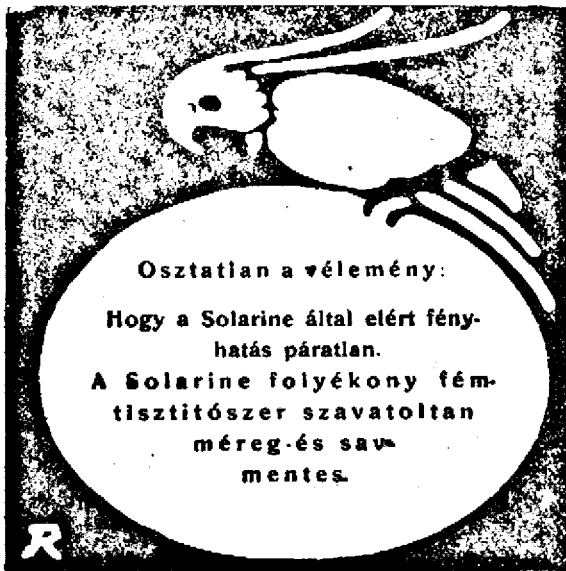
Uránia Magyar Tudományos Színház aradi színapadj

Ma szerdán, 1912. október 23-án:

1. Mozgófénykép-ujság. Aktuális világesemények. —
2. Az elcsereált kalapok. Humoros. — 3. A malom titka. Társadalmi dráma 3 felvonásban. — 4. Pali kerékpár kalandja. Kacagató.

Az előadások kezdete délután 1/6 órától folytatólagosan 11-ig tartanak. — Helyárak: Páholy, ülésenként 1 kor., zártszék 1 kor., I-ső hely 80 fillér, II-ik hely 60 fillér, III-ik hely 40 fillér, IV-ik hely 20 fillér. — Gyermek a IV. hely kivételével a felét fizetik. Műsort ingyen kapni a jegyszedőknél. — Saját zenekar. — Ruhatár. — Buffet.

NYILTTÉR.*

Osztatlan a vélemény:

Hogy a Solarine által elért fényhatás páratlan.

A Solarine folyékony fém-tisztítószer szavatoltan méreg-és savmentes.

6859

November 19-én tartja egyetlen

hangversenyét

a Fehér Keresztben

MISS
HELLEN WARE

7097

a világ leghirnevesebb
hegedü művésznője.

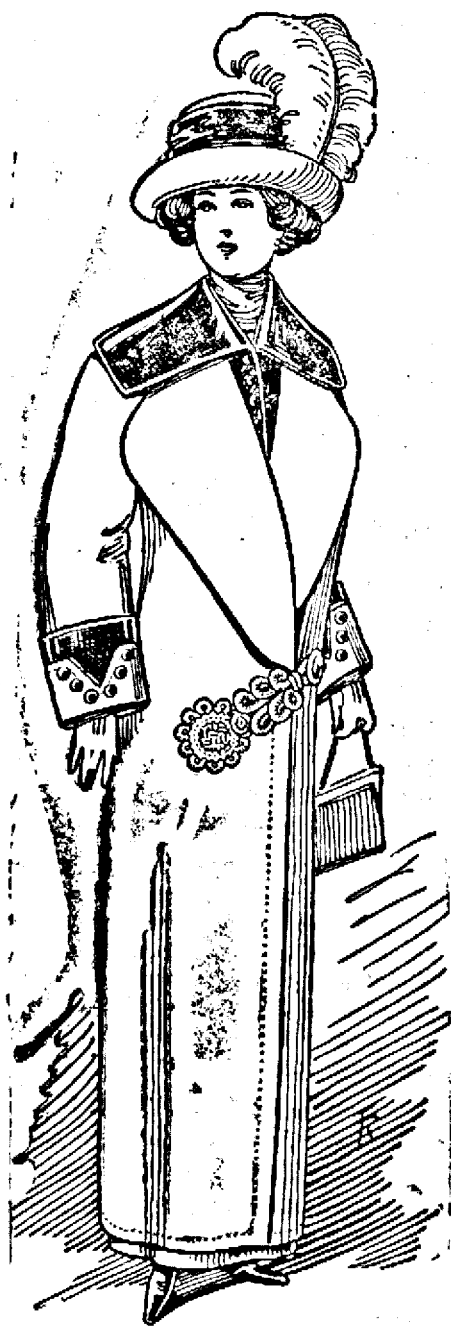
Jegyek előre válthatók Szabó Albert üvegkereskedésében és a Függetlenség kiadó hivatalában.

GYÖRGY
MENYHÉRT
ÉS TÁRSA

női felöltők áruháza

Arad, Andrassy-tér 8.

A Minorita-templom bejáratával szemben

TEL:
855.SZABOTT
ÁR

Ujdonságok:

Angol felöltők
Plüsch kabátok
Posztó köpenyek
Szörme kabátok
Színházi köpenyek
Leányka és
Gyermek kabátokban
Szörme garnitúrák nagy választékban

5491

Legújabb divattudósítónkat készséggel küldjük.

Szép, elegáns és divatos

szőrme-garnitúrák és egyes cikkek
legelőnyösebben szerezhetők be

KOVÁCS GÉZA

szücs különlegességi üzletében
Aradon, Forrai-utca (Gróf Hunyadi-palota.)

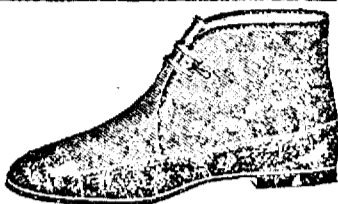
Nyílttér.

Sárcipő (Galosch)l

nyelv és anélkül

Férfi 6 kor. Női 5 kor.

Szabott árak.

Óriási választék hócipőkben

Kutányi J., Arad,

Vörösmarty-u. 1. Telefon 335.

Papirfeldolgozó vállalat INGUSZ I. és FIA

ARAD (vár) cs. és kir. katonai fegy-
ház a nagybani

dobozgyártást

megkezdte.

Kérjük előforduló szükségletnél ár-
ajánlatainkat kikérni. 5751

ÓRIÁSI

választékot talál min-
denfajta FÉRFI-, FIU-
és GYERMEK-RU-
HÁKBAN, ugyszinte
CIPŐ-, KALAP- és
uri divatcikkekben

Korányinál

a Szabadság-téren, 5441

1117/2—1912. V. sz.

Árverési hirdetmény.

Alulírott kiküldött végrehajtó az 1881. évi LX. t.-c. 102. §-a értelmében ezennel közhírré teszi, hogy az aradi kir. járásbíróóság 1117/1—1912. V. számú végzése által Aradi Első Takarékpénztár végrehajtató javára 690 korona tőke és járulékaik erejéig elrendelt kielégítési végrehajtás alkalmával bíróság fölül foglalt és 725 koronára becsült butorokból álló ingóságok nyilvános árverés útján eladatnak.

Mely árverésnek a helyszínén, vagyis Aradon, Fábán László-utca 9. sz. a. leendő eszközlésére 1912. évi október hó 28-ik napjának délután 5 órája határidőül kitűztik és ahhoz a venni szándékozók ezennel oly megjegyzéssel hivatnak meg, hogy az érintett ingóságok ezen árverésen az 1881. évi LX. t.-c. 107. §-a értelmében a legtöbbet ígérőnek becsáron alul is eladatni fognak.

Az elárverezendő ingóságok vételára az 1881. évi LX. t.-c. 108. §-ában megállapított föltételek szerint lesz kifizetendő.

Kelt Aradon, 1912. évi október hó 13. napján.

Török Dénes,
bíró. végrehajtó.

7080

Forrai-utca Ná-
dasdi-palota I. em.
Alig használt két
szoba butor
complett ebédlő és
háló átköltözés miatt

sürgősen eladó.

Értekezni Heim
Domokos-u. 2. sz.
tojásraktárban.

7091

Nyomtatványok

csinos kivitelben készülnek
az Aradi nyomda r. t.-nál.

22169—1912. kh. sz.

Hirdetmény.

Közhírré teszem, hogy az 1908. évi XLVII. t. cz. (új bortörvény) 4. §-a alapján kedvezőtlen évjáratok musttermelésének feljavítása céljából a cukrozási engedély megadására egész Arad vármegye területén a ménesi m. kir. vincellériskola igazgatósága illetékes.

A ki tehát mustot vagy ujbort cukrozni óhajt, engedélyt köteles kérni a vincellériskola igazgatóságától. Ilyen engedély csak f. év november 30-ig adható.

Cukrozásra csakis tiszta finomított répa vagy nádcukor használható és hektóliterenként 4 kilogrammnál több nem engedélyezhető.

Hogy a vincellériskola igazgatósága a cukrozási engedély iránti kérvényt elintézhesse, szükséges a cukrozni szándékolt mustok vagy új borokból minősége szerint 1—1 liter átlag minta beküldése, melynek vizsgálati eredménye alapján az engedély megadható vagy megtagadható.

A cukrozási engedély iránti kérvényben az adatok a valóságnak megfelelően 2 példányban töltendőek ki s mindkét példány a vincellériskola igazgatóságához Ménesre küldendő.

Mindazoknak akik édes mustot vagy pedig már kiejert mustot tehát ujbort óhajtának cukrozni, egyszerű levelező lapon történő megkeresésre az igazgatóság a cukrozási engedély iránti kérvény 2 példányát felhasználás véget azonnal díjtalanul megküldi.

A nagy és kistermelők valamint a borkereskedők figyelmét ezen kedvezményre azzal hívom fel, hogy az aki engedély nélkül mustot vagy bort cukroz az a bortörvény 37. §-ába ütköző kihágást követi el, mely 8 naptól 8 hónapig terjedhető elzárással és 10 koronától 1000 koronáig terjedhető pénzbüntetéssel büntetettik.

Arad, 1912. október hó 11-én.

Sarlot,
főkapitány.

OCCASSIÓ

Szövetek, barchetek, selymek nagy
választékban érkeztek, vászon és fe-
hérneműek IGEN JUTÁNYOS
ÁRAKBAN kaphatók. — Szőrme-
boák és muffok olcsóbb mint bár-
hol. NŐI- és LEÁNYKA Confectió

Hoffmann Sándor
ARAD, (SZINHÁZ ÉPÜLET.)

Ezen rovatban minden szó egy-
eszeri beiktatásának ára 4 fillér,
vastagabb betűkkel 8 fill.

APRÓ HIRDETÉSEK.

Kiadóhivatal: József főh. ut. 21.
Kiadóhivatali telefon: 151. sz.
Szerkesztőség: 257. sz.

Apró hirdetések felvételnek a kiadóhivatalban, vidékről az apró hirdetések posta utalványon küldendők — a szelvényen a szöveg elő — avagy levélbéllyegekben. Tudakozásnál a hirdetés száma mindenkor közzendő. Levélbeli megkereséseknek (a jellegű leveleket kivéve) felvilágosítással szolgál a kiadóhivatal, ez esetben, válaszbélyeg csatolandó. Az apróhirdetések díja a szavak száma szerint: Minden szó 4 fillér, vastagabb betűkkel 8 fillér. A legkisebb hirdetés 50 fillér. A vastagabb betűkkel kívánt szavak a köziratban előhúzással jelölendők. Az apró hirdetések előre fizetendők. A hirdetést a kiadóhivatal kivánszra díjtalanul megszerkeszti. **HIRDETÉSEK ESTE FÉL 6 ÓRÁIG VÉTELEK FEL.**

Ajánlatokhoz,

meleyeket valamely jelige alattkül-
denek a kiadóhivatalba, ne tessék
eredeti okiratokat mellékelni, mert
érettük semmiféle felelősséget nem
vállalunk. Azokat az ajánlatokat,
meleyeket az apróhirdetés megje-
lenésétől számított 4 héten belül
elismertjük el nem visz, a kiadó-
hivatal megsemmisíti.

LEVELEZÉS.

Díszkrét

barátságát keresem egy tisztamultu
leánynak, választ „Kölcsönös bi-
zalom” jeligére e lap kiadó hiva-
talában. 7101

Női kezek

ápolására legjobb a Vojtek és
Weisz készítménye. III-711

Dodi!

sajnálatomra nem lehettem ott.
Kérek eredeti jeligére kiadóba ta-
lálkás levelet, ismertető jellel. —
Urifü. 7098

Ha hull a haja,

használgon magyar haj-perollnt
Vojtek és Weisztól. III-711

VÉTEL ÉS ELADÁS.

Bakator és olasz-rizling,

1912. évi termésű cca 40 hektó
szemelt fajbor és 10 hektó 1 éves
kétszer főzött törkölypálinka el-
adó Barna Lajosnál, Pankotán. 7089

Háztulajdonosoknak

nélkülözhetlen lakói nyilvántartá-
sára egy házbérfőkönyv és lakbér-
könyvecske, melyek Pichler Sándor
könyv és papirkereskedésében
kaphatók. Szabadság-tér 1. Tele-
fon 808. 5311

Egy jókarban levő

vas gyermekágy és egy összerakó
cselédágy eladó. Petőfi-utca 10. sz.
II. em. 5. ajtó. 7092

Cimbalom

pedállal, pár éves, nem használt,
remek hangzású, Pittrof udvari
szállító gyártmánya, vételárának
felén eladó. Cim a kiadóhivatal-
ban. 7015

Jókarban

valódi bőrdívány, ágy, asztal, szé-
kek eladók. Kossuth-u. 40., föld-
szint, jobbra. 7089

Rum compositio

jó házi rum előállítására Vojtek és
Weisznál. III-711

Eladó

egy keveset használt, matt háló-
szoba, egy fehér vendég-, háló- és
egy ebédlőberendezés. Megtekin-
tethető Bleier Ignác, Szent Pál-utca
12. szám. 6489

ÜZLETEK.

Keresek

egy jömenetelű szatócs üzletet egy
szobás lakással. Cim a kiadóhiva-
talanban. 7057

ALKALMAZÁST NYER.

Ugyen szerelő

a villamos telepen felvételnek.
7102

ALKALMAZÁST KERES.

32 éves ösvegy

magános urhoz házvezetőnőnek
alánkozik. Cim a kiadóban. 7087

Kereskedőség

alkalmazást keres, ki a férfi, női
divat, játék és díszműáru szak-
mában 18 évi gyakorlattal bír,
32 éves, kirakat rendezéshez, ki-
rakati feliratok és árak írásához
is ért. Beszél magyar, német, an-
gol és román nyelvet. Weisz Ár-
min Arad, Kosár-u. 1. 7085

KIADÓ LAKÁS.

2 szoba, előszoba

mellékhelyiségekkel továbbá 2
szoba mellékhelyiségekkel novem-
ber 1-re, kiadó Tökölyi Imre-utca
18. sz. 7094

Belvárosban

magányos ház, nagy udvarral, 2
nagy és egy kisebb helyiséggel,
műhelynek alkalmas, november
1-től kiadó. Cim: a kiadó hiva-
talanban. 7100

Lakás.

Neuman-palotában II. emelet 5
szoba 1918. májusra kiadó. 7099

Egy 2 szobás,

konyha és éléskamrából álló la-
kás november 1-re kiadó. Farkas
Ábrahám, Lázár Vilmos-utca 1.
szám. 7058

A poloska

teljes kiirtása csupán Vojtek és
Weisz biztos szereivel érhető el.
III-711

KÜLÖNFÉLE.

Két lakás és 2 üzlethelyiség

kiadó november 1-re, a Kossuth-
és Batthyányi-utca sarkán épült
új bérházban Értekezni Gécs
László gyógyszerárában. 7079

A legdivatosabb

fa díszműáruk festésre és égetésre,
olcsó égető aparátusok és minden
egyéb kellékek, remek legújabb
svájci festőminták (kölcsönzésre
is). Szíves megtekintés vételköte-
lezettség nélkül. Kérem kirakataim
megtekintését! Krausz Paulin szín-
ház épület. Telefon 511. sz. 4541

Klein Testvérek

villany- és vízvezeték-berendezők.
Ideál motoros fafűrészelési vál-
lalat. Hunyadi-u. 1. Telefon 707. 6376

200

darab disznó makkoltatásra, eset-
leg 50 darab szarvasmarha telet-
tetésre felvételik. Bővebbet Wolf-
ner László Boros Beni-tér 1. 7088

Új módszer.

Van szerencsém az Arad és vi-
déke tisztelt közönségét értesíteni,
hogy Aradon, a Luther Márton-u.
1. szám alatt fehérnemű és vegy-
tisztító üzletet nyitottam. Főtörök-
vésem kitűnő, jó munkát előállí-
tani. Szíves pártfogást kér Szálas
József, tisztító. 6477

Ha mezt jól eszik

a hizója, adjon neki Vojtek és
Weisz hírneves állat tápporabél.
III-711

Taxameteres

Bér-autók

Telefonszám
816
2881

Szolgálat: reggel fél 6 órától éjjel 12 óráig.
Garage: Deák Ferenc-utca 6. sz.

Zálogház-

ből vétetnek arany-, ezüst- és ékszertárgyak

Farkas Streicher J.

Arad, Tököly-tér 1. sz. 2881

Jó egészségének

tartására használjon mindenképp

Kárpáti-féle

epehajtót,

mely a legkifejlesztettebb fájdalom-
nélküli gyomortisztító házi szer.
Ise édes, hatása gyors és biztos.
1 üveg utasítással 40 fillér.
12 üveg franco K 4-80. Kapható
kizárólag a készítőnél

KÁRPÁTI JÁNOS

gyógyszerárában 4676
ARAD, BOROS BENI-TÉR.

Harisnyakötőde.

Aki súlyt fektet gondos, jó mun-
kára, próbálja megkötetni bár-
milynemű

harisnyáit Andrássy-tér 20.

(Fischer Elz-palotában) lévő ha-
risnyakötődeben. Sürgős munkát
azonnal is elkészítünk. 6441

Posta-

csomag feladási

és

utalványkönyvek

egész vászonkötésben, arany cimnyomással
kaphatók 1 korona 50 fillérért az

Aradi Nyomda R. T.
nyomdájában József főherceg-ut 22. sz.

Aradi Nyomda részvénytársaság könyvnyomdája, könyvkötészet és betűöntőműhelye.